

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΖ'

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20 - Ἀποστέλλεται δωρεάν ἀπὸ τὸ ἱκανοποιεῖται. Ἐταῖος καὶ εἰνὴ ἐτήσιαι - Ἰωάννησιν Διευθ. Ἐπί τῆς ἡμέρας Πανεπιστημίου 39.

22 Ἰανουαρίου 1884

ΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΛΑΙ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Διήγημα.

Συνέχεια ἰδὲ σελ. 11

Ὁ Πασχάλης ἐφριξε πρὸ τοῦ ἤχου τῆς ἰδίας αὐτοῦ φωνῆς. Ἡ δεξιὰ αὐτοῦ ἐτινάχθη σπασμωδικῶς πρὸς τὰ ὀπίσω, ὡς ἐὰν ἐξετέλει τώρα τὴν σωτήριον ἐκείνην κίνησιν, ἣν παρέλειψε νὰ ἐκτελέσῃ ὅταν ἐλάμβανε τὴν ἐπιστολὴν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὴν καταστρέψῃ.

— Ἡ ἡμέρα ἤρχιζε νὰ χαράζῃ. — Ἐξήκολούθησεν ὁ Πασχάλης μετ' ἀγρίας πικρότητος ἐν τε τοῖς λόγοις καὶ τῇ ἐκφράσει τῆς φυσιογνωμίας αὐτοῦ. — Οἱ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκοιμῶντο ἔτι. Καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς ἀκόμη ἐβασίλευεν ἄκρα ἡσυχία. Μόνον παρ' ἐμοὶ ἐπεκράτει ἡ ταραχὴ καὶ ἡ ἀναστάσις. Ταραχὴ καὶ ἀναστάσις ἐν τῇ ψυχῇ μου. Ἀναστάσις καὶ ταραχὴ ἐν τῷ δωματίῳ μου. Ὁ ἐν ἐμοὶ ἠθικὸς ἄνθρωπος μ' ἐμίσησε, μὲ ἀπεστράφη, δὲν ἠδύνατο πλεόν νὰ συζήσῃ μετ' ἐμοῦ, ἐζήτει τὸ διαζύγιόν του. Ἐγὼ ἤμην ἔνοχος, δὲν ἠδυναίμην νὰ τὸ ἀρνηθῶ. Καί, ὡς ἐὰν προπαρεσκευάζον τὰ τῆς ἀναχωρήσεως ἐκείνου, ἐσύναξα τὰ βιβλία μου, ἔδρασα τὰ πράγματά μου, ἐκάρφωσα τὰ κιβώτιά μου. Καί, πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ ἐτοιμασθῇ τὸ πρόγευμά μου, ἐγὼ ἀνχώρου ἐκ Φράϊβουργ διὰ παντός.

Τὰ διαθυρηθέντα σχέδια τοῦ Βίσαρκ ὡς πρὸς τὴν Κλαουσθαλειὸν ἀκαδημίαν ἔκαμαν πολλοὺς φοιτητὰς τῆς μεταλλευτικῆς νὰ σπεύσουν ἐνταῦθα, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀρχιμένου ἤδη ἐξαμήνου. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐχρησίμειυσεν ὅπως καλύψῃ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς κατεστρεμμένης καὶ ἀπροσδοκῆτου ἀναχωρήσεως, ἢ μᾶλλον ἀποδράσεώς μου, ἐκ Φράϊβουργ. Ἐνθυμεῖσθαι ὅτι σοὶ ἔγραψα ἐντεῦθεν χωρὶς νὰ τὸ περιμένῃς, καὶ σοὶ εἶπον ὅτι ἡ ἐπικειμένη μετὰθεσις τῆς Ἀκαδημίας προὐκάλεσε τὴν ἐπίσπευσιν τῆς ἀφίξεώς μου εἰς Κλαουσθαλ. Τοῦτο ἦτο κυρίως ὁ ἀσθενέστερος, ὁ καταχρηστικὸς λόγος. Ὁ καθ' αὐτὸ καὶ κύριος λόγος, τὸν ἐνοεῖς τώρα, ἦτον ἡ ἄρσις τῆς μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἠθικοῦ μου ἀνθρώπου διχονοίας, ἦτον ἡ ἀπόφασις νὰ σώσω τὴν Κλάραν. . . Ὡ, τῆς σκληρᾶς καὶ ἀπανθρώπου σωτηρίας! . .

Ἀναχωρῶν ἐκ Φράϊβουργ ἀνέθηκα εἰς ἓνα τῶν ἐπιστατῶν τοῦ πανεπιστημίου ἐγγράφως νὰ τακτοποιήσῃ καὶ μοὶ πέμψῃ τ' ἀπολυτήρια ἐνδεικτικὰ μου εἰς Κλαουσθαλ. Ὅταν μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ἔλαβον ἐνταῦθα τὸν φάκελλον τοῦ Πανεπιστημίου, εὔρον ἐν αὐτῷ καὶ μίαν ἐπιστολὴν πρὸς ἐμὲ ἐπιγεγραμμένην ἀλλ' ἀνατεθειμένην εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ πανεπιστημίου νὰ μοὶ τὴν διευθύνουν, ὡς ἀγνώστου οὔσης τῆς διαμονῆς μου. Τὸ γράψιμον μοὶ ἦτον ὅπως διόλου ἀγνωστον, ἐν τούτοις — ὡσάν νὰ τὸ προεῖδεν ἡ καρδιά μου! — τὸ γράμμα δὲν ἦτο ξένον. Προήρχετο παρὰ τῆς κυρίας Β., τῆς συγγενοῦς τῆς Κλάρας. Ἡ κυρία Β. μοὶ ἀνεμίμησεν τὴν δι' αὐτῆς διοργανωθεῖσαν ἐσπερικήν ἐκείνην συνάντησίν μου μετὰ τῆς Κλάρας· μοὶ ἐξέθετε τοὺς σπουδαίους λόγους δι' οὓς, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ καθηγητοῦ, εἶχε προβῆ εἰς τὸ ἀπονενοημένον ἐκεῖνο διάβημα. Κατηρᾶτο τὴν ὥραν καθ' ἣν ἐβλάψε τὴν κύρην, ἀντὶ νὰ τὴν ὠφελήσῃ, καὶ μ' ἐξώρριζεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν συνειδήσιν μου, νὰ καύσω τὴν ἐπιστολὴν τῆς, ἀλλὰ νὰ σπεύσω νὰ παρηγορήσω τὴν Κλάραν, ἐὰν δὲν θέλω νὰ γείνω ὁ φονεὺς τῆς ἀθωτέρας ὑπάρξεως τοῦ κόσμου. Ἡ ἐπιστολὴ ἦτο γεγραμμένη ἐν βίᾳ καὶ μὲ τρόπον ἐμφαινόντα μεγίστην ψυχικὴν ταραχὴν τῆς γραφοῦσας. Ἦτο χρονολογημένη πρὸ δέκα ἡμερῶν! Αἱ ἐν Φράϊβουργ ἀρχαὶ τοῦ Πανεπιστημίου, διὰ νὰ ἀποφύγουν διπλοῦς κόπους, ὡς φαίνεται, ἀνέβαλον τὴν ἀποστολὴν τῆς, μέχρις ὅτου ἤτοιμάσθησαν τὰ ἐνδεικτικὰ μου. Ἀπάντησα αὐτοστιγμῇ καὶ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν Κλάραν. Τῇ ἐζήτησα μετὰ δακρύων συγγνώμην διὰ τὴν ἀνανδρον ἀπόδρασίν μου· τὴν ἐξικέτευσα νὰ μοὶ γράψῃ. Τῇ ὑπεσχέθην νὰ ἐπιστρέψω. Ἀλλ' ἦτο πολὺ ἄργά πλέον — Εἶχεν ἀποθάνει!!! Μετὰ δύο τρεῖς ἡμέρας ἔλαβον αὐτὸ τὸ γράμμα. . . Εἶναι τοῦ πατρὸς τῆς. — Καὶ πνιγόμενος ὑπὸ τῶν δακρύων τοῦ ἀπεκλειδῶσε τὸ συρτάριον μικρᾶς παρακειμένης τραπέζης καὶ λαβῶν τὴν ἐπιστολὴν ἤρξατο νὰ τὴν ἀναγινώσκῃ μετὰ φωνῆς τρεμούσης καὶ συγκεκομένης:

« Ἀγαπητέ μοι Πασχάλη!

» Ἐκτελῶ θλιβερὸν καθήκον, γράφων ἡμῖν ἐγὼ, ὅπως σὰς ἀναγγεῖλω τὴν εἰς χεῖράς μου ἀφίξιν

της ἐπιστολῆς, ἦν τόσο φιλόφρων ἐγράψατε πρὸς τὴν πτωχὴν μου Κλάραν. Ἀνέλπιστον κακὸν ἠθέλησε νὰ ἀπορφανώσῃ ἐμὲ τοῦ μόνου στηρίγματος τῶν ἀσθενῶν γηρατειῶν, κ' ἐστέρησεν ὑμᾶς μιᾶς φίλης, ἥτις εἶμαι βέβαιος, θὰ θεώρει εὐτυχίαν τῆς ν' ἀποκριθῇ εἰς τὸ γράμμα σας. Σὺς παρακαλῶ ἐνώσαστε μετὰ τῶν ἐμῶν τὰς ὑμετέρας πρὸς τὸν Ὑψιστὸν προσευχὰς ὑπὲρ . . .»

Σφοδροὶ ὀλολυγμοὶ ἀπέπνιζαν τὴν φωνὴν του· μεγάλα δάκρυα κατεπλημμύρησαν τοὺς ὀφθαλμούς. Συνεκάλυψε τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν κλαίων πικρῶς καὶ ὀδυρόμενος.

— Καὶ εἰμ' ἐγὼ ὁ ἀσυνειδήτος—ἀνωλόλυζεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν κλαυθμῶν του, — ἐγὼ ὁ ἀλιτήριος ὁ ἀπορφανώσας τὸν δυστυχῆ πατέρα! Ὁ στερήσας αὐτὸν τοῦ μόνου στηρίγματος τῶν ἀσθενῶν γηρατειῶν του! Εἰμ' ἐγὼ ὁ ἐναγής, ὁ μαράνας διὰ τοῦ δηλητηρίου τῆς καρδίας αὐτοῦ τὸν τρυφερὸν τῆς ἀγνότητος κρῖνον! Εἰμ' ἐγὼ ὁ βέβηλος, ὁ σβύσας διὰ τῆς νοσηρᾶς αὐτοῦ πνοῆς τὴν ἰσρὰν λυχνίαν τῆς Ἐστιάδος τοῦ θεοῦ ἔρωτος! Ἐγὼ εἶμαι ὁ αἷτιος, ἐγὼ ὁ αὐτουργὸς τοῦ θανάτου τῆς Κλάρας! ὦ, Θεέ μου! Θεέ μου! Πῶς ὑπέφερες, πῶς ἠνέχθης ν' ἀποθάνῃ ἐκεῖνη, καὶ νὰ ζῶ ἐγὼ, ὁ ἄθλιος καὶ ἐλεινός, ὁ ἐξώλης καὶ προώλης! Νὰ καταστραφῇ ἡ ζωὴ τῆς ζωῆς, καὶ νὰ ζῶ ἐγὼ τοῦ ὁποίου χίλια ἔτη δὲν θὰ ἦσαν ἄξια μιᾶς στιγμῆς τῆς ζωῆς τῆς Κλάρας!

Καὶ κλαίων καὶ ὀδυρόμενος μετ' ἐξἄλλου παρφορᾶς ὁ τκαλαίπωρος, ἐκτύπα τὸ στήθος καὶ ἀπέσπα τὴν κόμην του!

Ἡ καταστροφὴ ἦτο τῷ ὄντι φοβερά. Ἡ ἀπελπισία δικαία. Πᾶσα παρηγορία θ' ἀπέβαινε ἀσκοπος καὶ ματαία. Ἄλλως τε δὲν εἶχον καὶ τὴν ἀπαιτουμένην ἡσυχίαν τοῦ πνεύματος. Ἡ ἱστορία συνεκίνησε βαθεῶς τὴν καρδίαν μου, ἡ δὲ κατάστασις τοῦ Πασχάλη θὰ ἐκίνοι καὶ τοὺς λίθους αὐτοὺς εἰς δάκρυα. Ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐξηκολούθησ' ἐλέγχων αὐτὸς ἑαυτὸν μετ' ἀπελπιστικῆς πικρίας, ἐπικαλούμενος διὰ τρυφερωτάτων ἐπιθέτων τὴν νεκρὰν αὐτοῦ φίλην, ἐξαιτούμενος συγγνώμην δι' ἐκφράσεων τόσο συγκινητικῶν μετὰ καρδίας τόσο συντετριμμένης, ὥστε θὰ ἐκίνοι εἰς οἶκτον καὶ τὸν μᾶλλον ἀνηλεῆ καὶ ἀμείλικτον κριτὴν, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ δικασθῇ τοῦτ' αὐτὸ ἐπὶ πραγματικῷ φόνῳ.

Μετὰ τινὰς ματαίας προσπαθείας, ὅπως τὸν καθησυχάσω, δὲν ἤξεύρω πῶς περιῆλθεν ἡ χεὶρ μου ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς, ἦν εἶχεν ἀφήσει νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου. Τὴν ἔλαβον καὶ τὴν ἀνέγνωσα κατ' ἐμαυτὸν. Τὴν ἀνέγνωσα ἅπασι, τὴν ἀνέγνωσα δις, καὶ ὅσον τὴν ἀνεγίνωσκον, τόσο ἰσχυροτέρα ἐγίνετο μία ἀμυδρὰ κατ' ἀρχὰς ὑπόνοια, μία κρυφὴ τῆς καρδίας μου ἐλπὶς. Ἴσως δὲν ἀπωλέσθη ἀκόμη τὸ πᾶν, ἴσως

δὲν ἀπωλέσθη τίποτε! Ἐὰν ἐννοῶ καλῶς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἀπολύτως τίποτε!

— Πασχάλη, ἀδελφὲ Πασχάλη, — εἶπον μετ' ἐπανειλημμένης ἐπιμονῆς — ἀπήντησας εἰς αὐτὸ τὸ γράμμα; Ἡρώτησας ἀπὸ τί ἀπέθανεν ἡ Κλάρα; Μετέβης εἰς Φραϊβουργ;

— Πῶς νὰ μεταβῶ ἢ νὰ γράψω, — εἶπεν ἐκεῖνος μετὰ πολὺ — χωρὶς νὰ προξενήσω μίαν νέαν καταστροφὴν! Πῶς νὰ παρουσιασθῶ, ἢ νὰ ἀπαντήσω εἰς τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον γέροντα, χωρὶς νὰ τῷ εἶπω τὴν ἀλήθειαν. Καὶ πῶς νὰ τῷ εἶπω τὴν ἀλήθειαν ἐφ' ὅσον ἡ πληγὴ του εἶναι τόσο προσηλατὸς ἀκόμη! Νὰ τῷ εἶπῶ ὅτι φονεὺς τοῦ τέκνου του εἶμαι ἐγὼ, ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐκλογῆς του! Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐμπιστοσύνης του! Αὐτὸ θὰ τὸν ἐφόνευε, χωρὶς ἄλλο θὰ τὸν ἐφόνευεν! — Ἡ ἐλπὶς μου ἐκεῖνη ἐκρατύνθη τώρα μέχρι βεβαιότητος. Ὁ Πασχάλης κατεστρατηγήθη! Κατεστρατηγήθη ὑπὸ τοῦ διλημματικοῦ τῆς ἐπιστολῆς ὕφους! Καθῆσας ὅπως διόλου παρ' αὐτῷ καὶ πλησιάζας τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς του: Πασχάλη, τῷ εἶπον ἐπιτιμητικῶς, μὴν κάμνης ὡσὰν παιδί. Ἀνάγνωσε τὴν ἐπιστολὴν ἀκόμη μίαν φορὰν. Αὐτὴ δὲν λέγει τίποτε περὶ θανάτου τῆς Κλάρας.

— Πῶς δὲν λέγει! — Ἀνέκραζεν ἐκεῖνος, ἀντιληφθεὶς τοῦ ἐτέρου ἄκρου τῆς ἐπιστολῆς, καὶ θεὶς τὸν λιχανὸν ἐπὶ τῆς τελευταίας γραμμῆς. — Πῶς δὲν λέγει! Δὲν βλέπεις; Ἐνώσατε μετὰ τῶν ἐμῶν τὰς ὑμετέρας πρὸς τὸν Ὑψιστὸν προσευχὰς ὑπὲρ αὐτῆς!

— Πρὸς τὸν Θεὸν συμπροσευχόμεθα, εἶπον ἐγὼ ἀπαθῶς καὶ σπουδαίως, ὄχι μόνον ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν ζώντων. Οἱ κλαυθμοὶ σου μ' ἐμπόδισαν πρὸ μικροῦ νὰ ἀκούσω τὸ τέλος τοῦ γράμματος. Ἐὰν δὲν τὸ ἀνεγίνωσκον μόνος, θὰ εὐρισκόμην εἰς τὴν αὐτὴν μετὰ σοῦ ἀπάτην. Καὶ σὺ, ὅσκις τὸ ἀναγινώσκεις, εἶμαι βέβαιος, παραφέρεις ὑπὸ τῆς θλίψεώς σου τόσο ὥστε δὲν σκέπτεσαι διόλου, τὸ περίτεχνον καὶ διλημματικὸν τῶν τε λέξεων καὶ τῶν φράσεων τοῦ γέροντος καθηγητοῦ. Διότι ἀληθῶς περίτεχνον καὶ διλημματικὸν εἶναι τὸ γράμμα καὶ ὄχι μόνον περὶ θανάτου δὲν λέγει τίποτε, ἀλλ' οὐδὲ περὶ ἀρρωστίας. Διὰ τὸ πρῶτον εἶναι πολὺ ἀσθενὲς διὰ τὸ δεύτερον πολὺ μεγαλοποιημένον. Τοιοῦτόν τι δὲν περιμένει κανεὶς ἀπὸ ἑνὸς καθηγητῆν ὅσον σχολαστικὸς καὶ ἂν ὑποθεθῇ ὅτι εἶναι. Διότι ἰδέ. Κακὸν δὲν θὰ εἶπῃ πάντοτε θάνατος. Ὁ θάνατος δὲν εἶναι μάλιστα ποτὲ ἀνέλπιστον κακόν. Ἐπειτα «τοῦτο ἢ ἐκεῖνο ἠθέλησε νὰ μ' ἀπορφανώσῃ», γερμανιστὶ λεγόμενον, δὲν σημαίνει πάντοτε ὅτι καὶ μ' ἀπορφανώσας τῷ ὄντι. Πολλὰς φορὰς σημαίνει ἀπλῶς ἔδοκίμασεν ἀλλὰ προελήθη, ὅπως καὶ εἰς τὴν γλωσσάν

μας. Ἐπειτα, προκειμένου περὶ θανάτου, δὲν λέγομεν προσεύχασθε ὑπὲρ αὐτοῦ τόσο, ὅσον λέγομεν προσεύχασθε ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Διατί λοιπὸν νὰ ἀποδώσωμεν τὴν χειροτέραν μόνον σημασίαν εἰς τὰς λέξεις τοῦ καθηγητοῦ; διατί νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁμιλεῖ περὶ θανάτου, ἢ ἔστω περὶ ἀσθενείας τῆς Κλάρας;

Ὁ Πασχάλης ἤρπασε τὴν ἐπιστολὴν ἀπὸ τῆς χειρὸς μου.

— Ὅχι! Ὅχι! ἐξηκολούθησα ἐγὼ μετὰ ζήλου. Σκοπὸς του δὲν ἦτο νὰ σὲ εἶπῃ οὔτε τὸ ἐν, οὔτε τὸ ἄλλο. Σκοπὸς του ἦτο νὰ σὲ εἶπῃ τρίτον τι. Καὶ νὰ σοὶ τὸ εἶπῃ τόσο δισήμως, τόσο διλημματικῶς ὥστε νὰ παύσης τὰς μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ σχέσεις ἐνωρίτερον, παρ' ὅτι θὰ ἔκαμνεν, ἐὰν ἤθελε σοὶ τὸ ἀπαιτήσῃ ἀπλῶς καὶ εὐκρινῶς. Καὶ τὸν σκοπὸν τοῦτον τὸν ἐπέτυχε πληρέστατα καὶ στρατηγικώτατα.

Ὁ Πασχάλης κρατῶν τὴν ἐπιστολὴν πρὸ τοῦ φωτός τῆς λυχνίας διὰ τῶν σπασμωδικῶς τρεμουσῶν χειρῶν του, περιῆγεν ἐπ' αὐτῆς τὸ βλέμμα τῶν ἐκπεληγμένων ὀφθαλμῶν τόσο ὀξύ, τόσο ἐταστικόν, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο ν' ἀνακαλύψῃ τὰ λεγόμενά μου ὑποκάτωθεν τῶν ψηφίων τοῦ καθηγητοῦ, ἢ ἐν αὐτῇ τῇ ὑφῇ τοῦ χάρτου κεκρυμμένα.

— Ἀλλὰ ποῦ εἶναι λοιπὸν αὐτό; — ἀνέκραζεν ἐπὶ τέλους ἀνυπομονῶν — ποῦ εἶναι αὐτὸ ποῦ λέγεις; — Καὶ χωρὶς νὰ σηκώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς, περιέφερε τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῶν γραμμῶν, ὡς ἀναγινώσκον παιδίον.

— Δὲν τὸ ἤρως ἀκόμη; Εἶπον ἐγὼ ἐγερθεὶς. Φέρ' ἐδῶ τὴν ἐπιστολὴν. — Καὶ ἀποσπᾶσας τὴν ἐπιστολὴν διὰ βίας ἀπὸ τῶν χειρῶν του, — Ἄκουσε, τῷ εἶπον.

«Ἐκτελῶ θλιβερὸν καθήκον γράφων ὑμῖν ἐγὼ, ὅπως σὺς ἀναγγείλω τὴν εἰς χεῖράς μου ἀφίξιν τῆς ἐπιστολῆς. . . σας . . . πρὸς τὴν. . . Κλάραν».

Τουτέστιν: Σὺς ἀναγγέλλω μετὰ θλίψεως, (καὶ, ἀδιάφορον ἂν καὶ πρὸς θλίψιν σας) ὅτι τὰς ἐπιστολάς σας τὰς ἀναγινώσκω ἐγὼ. Διότι τὰ πατρικά μου καθήκοντα μοὶ ἐπιβάλλουν νὰ ἀπαγορεύσω τὴν ἀφίξιν αὐτῶν μέχρι τῶν χειρῶν τῆς θυγατρὸς μου, ἥτις ἐφάνη τόσο πτωχῇ τῷ πνεύματι, ὥστε νὰ ξεμυαλισθῇ ἀπὸ ἕνα ἀπλοῦν φοιτητάκον.

Ὁ Πασχάλης ἐτινάχθη, ὡς ἄνθρωπος ἐξαφνισθεὶς ἐν τῷ ὄνειρῳ του ὑπὸ σφοδροῦ τινος κρότου. — Ἄκουσε παρακάτω, εἶπον ἐγὼ ἀδιάφορως.

«Ἀνέλπιστον κακὸν ἠθέλησε ν' ἀπορφανώσῃ ἐμὲ κτλ. καὶ ἐστέρησε ὑμᾶς κτλ. εἰς τὸ γράμμα σας κτλ.» μέχρι τέλους.

Θέλει νὰ εἶπῃ, ὅτι ὁ ἀριστος μαθητὴς μου Πασχάλης, φωραθεὶς ἀπελπίστως κακός, ἔδοκίμασεν (ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε) νὰ μὲ στερήσῃ

τὸ τέκνον μου μεταφέρων αὐτὸ, ἔστω καὶ ὡς σύζυγόν του, εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ κόσμου, ἐνῶ γνωρίζει, ὅτι ἐγὼ ἄλλο στήριγμα τῶν ἀσθενῶν μου γηρατειῶν δὲν ἔχω. Διὰ τούτου ὅμως ὁ ἐραστής, ὁ κακὸς Πασχάλης ἐστέρησεν ἑαυτὸν τοῦ δικαιώματος νὰ εἶναι φίλος καὶ τῆς Κλάρας, διὰ τὴν ὁποίαν, δὲν τὸ ἀνοῦμαι, ἀπαντήσεις εἰς ἐπιστολάς του, (ἐὰν ἐξηκολούθει νὰ εἶναι καλός) θὰ ἦσαν εὐτύχημα, κατὰ τὰς θλιβεράς ὥρας τῆς ὀρφανείας τῆς θὰ ἦσαν παρηγορία, μόνη ἐναπολειφθεῖσα δι' αὐτὴν ἐπιγῆς. Τώρα ποῦ στερεῖται τῆς παρηγορίας σας, εὐχεσθε καὶ μετ' ἐμοῦ νὰ τὴν παρηγορήσῃ ὁ Ὑψιστος.

Ἡ ἐρμηνεῖα αὕτη τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κυρίου Μ. ἐνεποίησεν ἐπὶ τοῦ Πασχάλη, ἀμέσως ἐξ ἀρχῆς, ἐκπληκτικὴν ἐντύπωσιν. Ἡ ταραχὴ του, ὅταν ἐνόησε ποῦ ἔτεινον αἱ ὑπόνοιαι μου, ἦτον ἀληθῶς μεγάλη. Διὰ τῆς τρεμούσης χειρὸς του ἀντεῖχετο νευρικῶς τοῦ ἐτέρου ἄκρου τῆς ἐπιστολῆς, καὶ μὲ ἀνησύχους ὀφθαλμούς παρετήρει ἐναλλάξ τὰ γράμματα καὶ τὸ πρόσωπόν μου. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀπέσυρεν ἀνεπιστήτως τὴν χεῖρά του, ἀπέστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς, ἀπεσύρθη. Καὶ ὅταν ἐτελείωσα τὴν ἐξήγησιν, ἐξεπλάγην, εὐρών αὐτὸν ἀνακείμενον ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ἀδιάφορον καὶ μηδαμῶς προσέχοντα εἰς τοὺς λόγους μου. Τοῦτο δὲν ἦτο τὸ παρ' ἐμοῦ προσδοκῆθὲν ἀποτέλεσμα. Ἐν τούτοις μετὰ προσπεποιημένου πλέον ζήλου ἐξηκολούθησα ὑποστηρίζων τὴν ἐρμηνεῖάν μου. Ἡ σιωπὴ τῆς κυρίας Β. μετὰ τὴν μόνην τῆς ἐπιστολῆς, ἢ προτροπὴ τῆς πρὸς τὸν Πασχάλην νὰ καύσῃ τὴν ἐπιστολὴν ἐκεῖνην μοὶ παρεῖχε δυνατόν ἐπιχειρήμα. Χωρὶς ἄλλο, ἔλεγον, ἡ γυνὴ αὕτη δὲν εὐρίσκειται πλέον παρὰ τῇ Κλάρᾳ, δὲν διατελεῖ ζωῶν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ καθηγητοῦ. Ἡ σύμπραξις, ἡ παρουσία τῆς κατὰ τὴν ἑσπερινὴν ἐκεῖνην συνέντευξιν, ἀνακαλυφθεῖσα, τίς οἶδέ πως εἰς τὸν αὐστηρὸν πατέρα, προεκάλεσε τὴν ἀποβολὴν τῆς. Ἄλλως θὰ ἔγραφε, θὰ ἔγραφεν ἔστω καὶ ὅπως ἀναγγείλω τὸν θάνατον τῆς Κλάρας. Καὶ τελευτῶν:

— Βλέπεις, εἶπον, Πασχάλη, τί κακὸν πράγμα εἶναι ἡ προκατάληψις; Σ' ἐκράτησε τόσο κενρὸν ἀπατημένον. Σ' ἐβασάνισε διὰ τίποτε. Σὺ κατεδίκασεν εἰς σιωπὴν καὶ ἀδράνειαν βεβαίως πρὸς μεγάλην θλίψιν τῆς Κλάρας.

Ὁ Πασχάλης ὕψωσεν ἡσύχως τοὺς ὀφθαλμούς, μὲ παρετήρησε μετ' οἴκτου ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, καὶ διαστείλας τὰ χεῖλη μετὰ πικρᾶς εἰρωνείας:

— Ἐγείνεις δὲ, εἶπε, δεινὸς φιλόλογος! Εἰς τόσο μικρὸν διάστημα! Δεινὸς ἐρμηνευτής! Βλέπεις, αὐτὸ τὸ ἔχει ἡ Γοττίγγη. Σὲ συγχάριρω! Ἐν τούτοις ἐπιφύλαξε τὴν σοφίαν σου. Ἐὰν σὲ χρειασθῇ νὰ παρεξηγήσῃς — ἤθελον νὰ εἶ-

πω εξήγησεν — τους κλασσικούς εις τὰ παιδα-
ρια. Ἀλλὰ μετὰ μικρὸν κρεμάσας πάλιν τὴν
κεφαλὴν μετ' ἀπελπισίας — Ἄχ! φίλε μου!
φίλε μου! — εἶπεν. Προσπαθεῖς νὰ παρηγο-
ρήσῃς μίαν ἀγγίαν, ἀπαρηγόρητον θλίψιν: Τὸ
ἔξυρω. Ὁ πρὸς ἐμὲ οἰκτός σου σὲ κάμνει νὰ
καταφύγῃς εἰς ὅλα τὰ πιθανὰ ἐπιχειρήματα.
Ἐὰν ἐγνώριζες τὸν πατέρα τῆς Κλάρας, ὅπως
ἐγώ, ἐὰν εἶχες ἀναγνώσει τὴν ἐπιστολὴν τῆς
B., ἐὰν ἤξευρες πρὸ πάντων τὴν συγκοινωνίαν
τῆς ψυχῆς μου. . . Ἐὰν τὴν ἤξευρες ταύτην —
εἰμαι βέβαιος, δὲν θ' ἀμφέβαλλες.

— Συγκοινωνίαν, μετὰ τίνας; Εἶπον ἐγώ,
παράξενουθεὶς ἐκ τοῦ τρόπου του.

— Μετὰ τῆς Κλάρας, ἀπήντησεν ἐκεῖνος
μυστηριωδῶς, μετὰ τῆς ψυχῆς τῆς Κλάρας!
Σοὶ εἶπον πῶς μοῦ συνέβη τὴν ἐσπεράν ἐκείνην
τῆς συναντήσεώς μας. Πῶς μ' ἐκυριεύσεν ἕνας
ἄγγριος, ἀκράτητος πάθος νὰ τὴν ἰδῶ, καὶ πῶς
εὐρέθη αἰφνης ἐνώπιόν μου, εἰς ἕνα τόπον, ὅπου
ποτὲ δὲν θὰ τὴν ἐπερίμενα. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς
ἐκείνης μοῦ συνέβη τόσας φορὰς τὸ ἴδιο πράγ-
μα. Δὲν σὲ λέγω, πῶς λησμονῶ ποτε τὴν Κλά-
ραν. Ἀλλ' ὅταν ὁ καιρὸς χαλάσῃ, καὶ ὑγραθῇ
ὁ ἀήρ, καὶ σκοτεινιάσῃ ἡ ἀτμοσφαιρὰ, καὶ μὲ
καταλάβῃ ἡ μελαγχολία μου, τότε δὲν εἰμφορῶ
νὰ σκορῶ τίποτε, τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν Κλά-
ραν. Ὅλην τὴν ἡμέραν, ὅλην τὴν νύκτα, τί-
ποτε. Καὶ καθὼς ἀναπολῶ εἰς τὴν μνήμην μου
ὅλα τὰ περιστατικὰ τοῦ ξωτός μας, ἐξαφνα
μὲ κυριεύει ὁ πάθος ἐκεῖνος νὰ τὴν ἰδῶ, ὅπως
ἦτο κατὰ τὸ ἐν, ἢ κατὰ τὸ ἄλλο, καὶ — δὲν
θὰ τὸ πιστεύσῃς — ὅπως τὴν φαντασθῶ, ἔτσι
μοὶ παρουσιάζεται! Ἐφῆς, εἶδες τί φοβερὴ νύ-
κτα, τί ἀγριότης ἀνέμων, τί ἀνκατάτωσις στοι-
χείων. Αὐταὶ εἶναι αἱ χειρότεροι μου νύκτας.
Οἱ μυκηθμοὶ τῶν ἀνέμων, οἱ γογγυσμοὶ τῶν
δένδρων, οἱ τριγμοὶ τῶν παραθύρων ἐκπτοοῦσι
τὴν καρδίαν μου, ἐξορίζουν τὸν ὕπνον μου, ἐκ-
σобоῦν τὴν ψυχὴν μου, ὡς ἔλαφρον πανταχόθεν
κυνηγουμένην, δὲν τὴν ἀφίνου νὰ ἡσυχάσῃ.
Δὲν ἐπανέρχονται τὰ γεγονότα τῆς θλίψεως
ταύτης ἱστορίας εἰς τὴν μνήμην μου, ἡ ψυχὴ
μου ἐλαύνεται πρὸς αὐτὰ, ἐλαύνεται ἀφειδῶς
καὶ ἀμειλίχτως, ἐλαύνεται ὡς ὑφ' ὑλακτούν-
των κυνῶν, πλαταγούσων μαστίγων, ἕως οὐ
διαδράμῃ πάντα, ἀπὰς καὶ δις καὶ τρίς, οὐχὶ
κατὰ σειράν, ἀλλ' ἀτάκτως, ὅπως ἐκσοβήθῃ,
καὶ πρὸς ὅπου ἐκσοβήθῃ, ἀπὸ τῆς πρώτης στιγ-
μῆς καθ' ἣν ἐξητελείσθη ἐνώπιόν τοῦ προσ-
τύχου ἐκείνου γυναικίου, μέχρι τῆς τελευταίας,
καθ' ἣν ἐρόνευσα τὸν ἄγγελον τῆς ἀγάπης!
Ἔτσι καὶ ἐφῆς τὴν νύκτα. Ἐφθασα μέχρι τοῦ
σημείου τούτου, κεκοπιτικῶς κ' ἐξηντλημένος,
μὲ τὴν φοβερὰν, τὴν ἀμειλίχτον συναίσθησιν,
ὅτι εἰμαι ὁ πλέον ἐνζήγης, ὁ πλέον ἀλιτήριος
τοῦ κόσμου. Ἐκεῖ, ἐκ τοῦ ἐρέθους τῆς σκοτει-

νῆς φαντασίας μου ἀνέβη ἡ καθαρά, ἡ ἀσπιλος
μορφὴ τῆς Κλάρας, ὡς ἀστὴρ ἀνατέλλων! Πό-
σον συμπαθῆς! πόσον ἀνεξίτητος! πόσον οἰ-
κτειρῶν! Εἴμφορὲν νὰ μὴ μ' ἐσυγχώρησῃ; Πο-
τέ! Βεβαίως δὲν μοῦ μνησικακεῖ. Βεβαίως δέ-
εται ὑπὲρ ἐμοῦ, δέεται ὅπως ἐξιλείωσῃ τὸν κρι-
τὴν μου, τὸν Πλάστην μου! Ἐκεῖ μ' ἐκυριεύσεν
αἰφνης ὁ φλογερὸς ἐκεῖνος πάθος νὰ τὴν ἰδῶ, νὰ
τὴν ἰδῶ μὲ τὰ μάτια μου, ὅτι τὸ κάμνει. — Καί,
σεισθεὶς ὑπὸ ἰσχυρᾶς φοικιᾶσεως — Ὅπως τὴν
ἐπόθησα, εἶπε, μετὰ τρεμούσης, ὑποκώφου φω-
νῆς, — ὅπως τὴν ἐπόθησα, ἔτσι μ' ἐφάνη, ἔτσι
παρουσιάσθη ἐνώπιόν μου: Ἐντὸς τοῦ κυκνοῦ
οὐρανοῦ ὑπὸ τὸ γλυκὺ φῶς τοῦ Παραδείσου —
μὲ τὴν λευκὴν τῶν ἀγγέλων στολὴν — μὲ τὴν
ξανθὴν τῆς κόμην, χυμένην ἐπὶ τῶν νώτων —
τὴν χρυσὴν τῆς χάρπαν πρὸ τῶν μικρῶν χει-
ρῶν τῆς. — Τί φοικίεζαι τοιουτοτρόπως; Σοὺ
δίδω μόνον μίαν ἀμυδρὰν ἰδέαν! Διότι τοὺς
γλάνους τῆς ὀφθαλμοῦ, τὸ κατκρυκτικόν
τῆς βλέμμα πῶς νὰ σοῦ τὸ περιγράψω! Ἐ-
πειτα τοὺς ἤχους τῆς χάρπας, τὴν μουσικὴν
τῆς φωνῆς τῆς. — Τί τραπέτσαι; τί τρέμεις
τοιουτοτρόπως; Ὡ! ἐὰν ἤξιώνεσο νὰ τὴν ἰ-
δῆς, ὡς ἐγώ, ἐὰν τὴν ἐβλεπες μίαν φορὰν τί
θὰ ἐκκαμνες, ἀροῦ σὲ τὸ λέγω μόνον καὶ συγκι-
νεῖσαι τόσον!

Ἡ περιγραφή αὐτὴ ἔσειπεν ἐκ θεμελιῶν τὴν
καρδίαν μου. Ἄνὰ πᾶσαν του λέξιν παγερὰ φοι-
κίσις διέτρεχε τὰ νεῦρά μου. Τὴν ὄπτασίαν
τοῦ δυστυχοῦς τὴν εἶδον ἐγὼ πρὸ τινων ἐβδο-
μάδων μὲ τοὺς σωματικὸς ὀφθαλμοῦς μου!
Τὴν εἶδον ἐν τῷ κυκνοῦ, ἐν τῷ στρογγύλῳ θα-
λάμῳ τοῦ φρενοκομείου τῆς Γοττίγγης! Τώρα
μοῦ διηνύγησαν οἱ ὀφθαλμοί. Ἡ παράφρων ἦτο
θῦμα ἐρωτικῆς ἀπελπισίας, μοὶ εἶπον. Ἦτον
ἐκ τοῦ Δουκάτου τῆς Βαδης! Νομίζω μάλισ-
τα, ὅτι ἤκουσα καὶ τὸ ὄνομα M., σιγηλῆ τῆ
φωνῆ καὶ μετ' οἰκτου προφερθὲν ὑπὸ τοῦ ἰα-
τροῦ μου. Ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τῆς Κλά-
ρας. Τί ἀπίστευτος σύμπτωσις! Τί ἀνέλπιστος
συγκυρία! Καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ δυστυχοῦς πα-
τρὸς, κ' ἐκείνη ἐννεύεται τώρα καλλιτέρα. Ἡ
κόρη του δὲν ἦτο νεκρὰ, ἀλλ' ἦτο πολὺ πλέον
ἢ ἀσθενῆς! Καὶ διὰ ταῦτα λοιπὸν ἔγραψεν ὁ
γέρον τὸσον περιεκταλμμένως, δηλοποιῶν δυ-
στύχημα ἦττον μὲν θανάτου, ἀλλὰ πολὺ φοβε-
ρὸν ἢ ὥστε νὰ ονομασθῇ, πολὺ ἀπελπιστικώ-
τερον ἢ ὥστε νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀσθένεια!

Κ' ἐνῷ προσεπαθὸν ν' ἀποκρύψω τὴν καθ'
αὐτὸ αἰτίαν τῆς ταραχῆς μου, ἀφίνων τὸν Πα-
σχάλην εἰς μίαν πλανὴν ἠτις ἀναμφιδύτως τῷ
ἦτο σωτηριωδέστερα τῆς ἀληθείας, ἐθαύμαζον
κατ' ἰδίαν, πῶς ἠμπόρεσα νὰ μὲ διαλάβῃ μέ-
χρι τοῦδε ὁ σύνδεσμος, ὁ συνέχων τὴν ἐν τῷ
φρενοκομείῳ τῆς Γοττίγγης δυστυχίαν μὲ τὴν
οὐσαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου! Ἀλλ' οὕτω

συμβαίνει συνήθως, ὅσας ζητοῦμεν ν' ἀνακα-
λύψωμεν ὡς ἀλήθειαν οὐχὶ τὸ τί ἐστίν, ἀλλὰ
τὸ ὅ, τι ἐπιθυμοῦμεν.

[Ἦσται τὸ τέλος]

Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

Α'.

Διὰ τὰς συναντήσεις τῶν φίλων ἀπαιτεῖται νὰ προη-
γηθῶσι διαπραγματεύσεις ὡς διὰ τὰς τῶν μοναρχῶν.
— Αἱ ἀκροάσεις ἀποδείκνυνται κώλυμα — Ὁ ἐπιση-
μότερος ἐν Βερολίῳ ἰατρός καὶ ἡ χαλεπωτέρα ἀσθένεια.
— Σχέδια ἀσφαλῆ συγχύζονται πρὸς ὄνειροπολή-
σεις. — Ἡ προσχώρησις τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Βερολί-
ναϊαν συμμαχίαν. — Ἀνακωχὴ . . . Ἐμποροπραξίαν
— Νέαι θεωρίαι περὶ ἐπιτροπῆς καὶ ἀκροάσεως.
— Τὰ σχέδια πραγματοποιοῦνται. — Ποῦ ὁδηγοῦσι δὴ
προσκήσεις — Τὰ τελευταῖα ἐπὶ τῆς γῆς Μαμουθ.
— Τὰ μαλάκια τῶν περιηγητῶν. — Ὁρισμὸς σπουδα-
στοῦ — περιηγητοῦ. — Νέου εἴδους θερμοκρασία —
Ἀναλογία πρὸς τὸν Θουκυδίδην καὶ συμπέρασμα.

Ἐπὶ ἐν ὀλόκληρον ἔτος ἐκυφορεῖτο τὸ σχέ-
διον τῆς ἐν Ἰταλίᾳ συναντήσεώς μου μετὰ φί-
λου πολυφιλήτου, ἀποκατεστημένου ἐκεῖ. Διότι
ἐνθυμοῦμαι, ὅτι μόλις τῷ ἀνήγγειλα τὴν ἐν
Βερολίῳ ἐγκατάστασίν μου, ἐκεῖνος ἔρριψεν ἀ-
μέσως τὴν ἰδέαν ταύτην εἰς τὸ μέσον, ὡς πυ-
ροτέχνημα. Τόσον πολὺ ἐδιψῶμεν ἀμφοτέρωι νὰ
ἰδωμεν ἀλλήλους, ὥστε τὸ πυροτέχνημα ἐλαμ-
ψεν, ὡς βολίς ἐν τῷ στερεώματι. «Καταδύ-
νεις μέχρι Ῥώμης, μοὶ ἔγραψεν, ὡς περὶ τοῦ ἀ-
πλουστέρου τῶν πραγμάτων, ἀναβαίνω μέχρις
αὐτῆς καὶ οὕτω συναντῶμεθα ἐν τῇ κοιτίδι
τῆς Τέχνης». Καὶ εἰποντο περιγραφαὶ τῶν θελ-
γῆτρων τῆς συναντήσεώς μας. Ὅ, τι ἐμέλλομεν
νὰ ἰδωμεν ἐστολιζέτο διὰ χρωμάτων λαμπρῶν,
καὶ ὁ φίλος μου ἀπαριθμῶν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς
του ὅσα ἐμελλε νὰ μοὶ ἐπιδείξῃ ἐν Ἰταλίᾳ, πα-
ρίστατο ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ὡς ἰδιοκτῆτης
πανοράματος μαγευτικοῦ, κράζων μοὶ πρὸ ἐ-
κάστης εἰκόνης: τὸ Βατικανόν, ὁ Ἅγιος Πέ-
τρος, ὁ Βελούβιος, ὁ κύλιος τῆς Νεαπόλεως.

Καὶ ἐγὼ ἐνεὸς ἡσθάνομην ἐξαπτόμενον τὸν
πόθον τῆς ἐκτελέσεως τοῦ μεγάλου περιηγητι-
κοῦ σχεδίου μας.

Ἀλλ' οὐδέποτε ἡ συνέντευξις δύο μοναρχῶν
εἶρε τόσα προσκόμματα, ὅσα ἡ ἡμετέρα, καὶ
οὐδέποτε δι' ἐπίσημόν τινα συνάντησιν διεξή-
χθησαν τόσαι διαπραγματεύσεις, ὅσαι διὰ τὴν
ἰδικὴν μας. Πάντοτε παρενεβάλλοντο ἐμπόδια
ἀκούσια ὅτε μὲν ὑπ' ἐκείνου, ὅτε δὲ ὑπ' ἐμοῦ.
Διότι, νῦν μὲν, ὅτε ἐκεῖνος μοὶ ἔγραψεν ἔλθε,
ἐγὼ δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐγκαταλείψω τὰς ἀκρο-
άσεις. . . τῶν καθηγητῶν μου. ἄλλοτε δὲ, ὅτε
ἐγὼ τῷ ἔγραψον εἰμὶ ἔτοιμος, ἐκεῖνος δὲν ἤ-

δύνατο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς ἀκροάσεις. . . τῶν
πελατῶν του. Αἱ κατηραμέναι δ' αὐταὶ ἀκρο-
άσεις, καίτοι ἑτερογενεῖς, ἔφερον τὸ αὐτὸ ἀπο-
τέλεσμα, κωλύουσι τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ
σχεδίου ἡμῶν καὶ κρατοῦσαι ἀμφοτέρως δε-
σμίους, ἐκείνον ἐντὸς τοῦ ἐμπορικοῦ του γρα-
φείου καὶ ἐμὲ ἐπὶ τῶν πανεπιστημιακῶν ἐδω-
λίων μου.

Ἐνίοτε δὲ καὶ πεζότερα αἰτία ἐκώλυον τὴν
συνάντησίν μας. Διότι ὅταν ἐκεῖνος ἀγγέλλων
μοὶ τὴν χάριν τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως με-
τάβασίν του εἰς Ῥώμην μὲ προσεκάλει ἐκεῖ,
ἐγὼ διεβίβασα τὴν πρόσκλησίν του εἰς τὸ βα-
λάντιόν μου ὡς διαταγὴν ἀλλ' ἐκεῖνο ἠρνήθη
νὰ μὲ ὑπακούσῃ προφασιζόμενον ἰσχυρότητα καὶ
ἀδυναμίαν καὶ προάγον περι τοῦ ἀδυνάτου νὰ
ἐπιχειρήσῃ τόσον μακρὺ καὶ ἐπίπονον ταξιδίον
πιστοποιητικὰ τοῦ ἐπισημότερου, δι' ἐμὲ, ἰα-
τροῦ ἐν Βερολίῳ, τοῦ κ. Ausgabenbuch, οὗ
τὸ ὄνομα ἑλλημιστὶ βιβλίον ἐξέδωκε μεταφρά-
ζεται. Ἐπιστοποιεῖ δὲ ὁ ἰατρός θλιβεράν τὴν
κατάστασιν τοῦ τρυφεροῦ ἀσθενοῦς, ὡς εὐρι-
σκομένου εἰς τὰ πρόθυρα φθίσεως ἕνεκα καχε-
κτικῆς ἀναμιμίας.

Δὲν γνωρίζω χαλεπωτέραν ἀσθένειαν, παν-
τοῦ μὲν καὶ πάντοτε, ἀλλ' ἰδίως ἐν ταῖς με-
γαλοπόλεσι τῆς Ἑσπερίας, ἀπὸ τὴν καχεκτι-
κὴν ἀναιμίαν τοῦ βαλαντίου. Διὸ καὶ ἀνέβαλον
πρόθυμως τὴν ἀναχώρησίν μου, ἀναμείνων και-
ροῦ ευνουστέρου καὶ τὴν ἀνάρρωσιν τοῦ προσ-
φιλοῦς μοὶ ἀσθενοῦς.

Οὕτως, ὅτε μὲν αἱ ἐνασχολήσεις ἡμῶν, ὅτε
δὲ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία καὶ ἄλλοτε ἡ ἀρ-
ρωστία τοῦ σπουδαστικοῦ μου βαλαντίου πα-
ρεκώλυον ἐπὶ ἐν ἔτος τὴν ἐπιχειρήσιν τοῦ τα-
ξειδίου. Εἶχον λοιπὸν ἐξοικειωθῆ πρὸς τὰς ἀ-
ποτυχίας ταύτας καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ μου ἤρ-
χιζα νὰ συγχύζω τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ
τόσον ἀσφαλῶς μελετηθέντος ταξειδίου τούτου
μετὰ τόσων ἄλλων ὄνειροπολήσεων, ὅτε ἐπῆλ-
θεν ὁ Αὐγούστος καὶ σὺν αὐτῷ αἱ παύσεις τῶν
μαθημάτων καὶ ἡ ἀνάρρωσις τοῦ βαλαντίου.
Πάντων δὲ τούτων συμμαχοῦντων δὲν ὑπελεί-
πετο ἄλλο ἢ ἡ προσχώρησις τῆς Ἰταλίας εἰς
τὴν ἐν Βερολίῳ κλεισθεῖσαν συμμαχίαν ταύ-
την. Τῆς Ἰταλίας, οὐχὶ ὡς κράτους — διότι
τούτου εἶχεν ἤδη προσχωρήσει εἰς τὴν αὐστρο-
γερμανικὴν συμμαχίαν — ἀλλὰ τῆς Ἰταλίας,
ὡς ἐμπορικῆς πελατείας τοῦ φίλου μου θεωρου-
μένης.

Διότι ἐδῶ ἴσα, ἴσα ἦτον ὁ κόμπος. Νὰ συν-
ομολογηθῇ ἀνακωχὴ. . . ἐμποροπραξίῳ μεταξὺ
τοῦ φίλου μου καὶ τῶν πελατῶν του καὶ οὐ-
τως, ἀποσεῖσας ἐκεῖνος ἐπὶ μικρὸν τὸν ζυγὸν
τῶν ἀσχολιῶν του, νὰ μοὶ γράψῃ εἰμὶ ἔτοιμος,
ὡς ἐγὼ εἶχον γράψῃ αὐτῷ, ἄμα ὡς, παύσας
τὴν ἀκρόασιν τῶν μαθημάτων μου, ἐπίσθην ἐν

της επικρούσεως του βαλκαντίου μου, ότι ὁ ἀσθενὴς ἀνέρωσεν ἐντελῶς, καὶ ἀνεγνώρισα ὅτι προκειμένου περὶ ταξιδίων, ἢ μὲν ἀκρόασις φέρει πάντοτε ἀπελπισμὸν, μόνη δὲ ἡ ἐπίκρουσις παρέχει ἡμῖν ἀσφαλῆ διάγνωσιν περὶ τοῦ ἐπιχειρήσεως αὐτῶν. Ἐφ' ᾧ καὶ ἀπεφάσισα ν' ἀνακοινώσω τὰς περὶ ἐπικρούσεως καὶ ἀκρόασεως θεωρίας μου εἰς τινὰ ἰατρικὴν ἀκαδημίαν ἢ νὰ δημοσιεύσω τοῦλάχιστον ταύτας.

Ἄλλ' ἔστρεψήθην ἀκουσίως μου τῆς δόξης ταύτης, ἣν ἀπαντες οἱ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου Ἕλληνας ἐφευρεταί, οἱ τοσάκις μέχρι τοῦδε ἀνακαλύψαντες τὸ ἀεικίνητον, ἢ τὸν τετραγωνισμόν τοῦ κύκλου, ἢ τὸ πηδάλιον τοῦ ἀεροστάτου, ἤθελον φρονήσει. Διότι ἐφθασεν ἐπιστολὴ τοῦ φίλου μου διὰ μιᾶς ἐπενεγκούσα τὴν πραγματοποίησιν τῶν πολυθρυλήτων σχεδίων καὶ ἀποδείξασά μοι, ὅτι, οὔτε ἡ τῆς ἀκρόασεως ἀδράνεια, οὔτε ἡ τῆς ἐπικρούσεως ἐπίδρασις ἤθελον ἰσχύσει νὰ φέρωσι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, ἂν μὴ ὁ φίλος μου ἔγραφέ μοι ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἐκείνῃ: «Ἄμα λάβης τὴν παρούσαν ν' ἀναχωρήσης ἀμέσως ἐκ Βερολίνου καὶ νὰ ἔλθῃς εἰς Ῥώμην. Μίαν δὲ ἡμέραν πρὸ τῆς ἀφίξεώς σου ἐκεῖ τηλεγράφησόν μοι διὰ νὰ φθάσω πρὸ σοῦ».

Καὶ ταυτοχρόνως ἄλλη ἐπιστολὴ τῆς διευθύνσεως τῆς «Ἐστίας», πρὸς ἣν εἶχον ἀνακοινώσει τὰ μεγάλα περιηγητικὰ σχέδιά μου, μὲ προσεκάλεε μετὰ τὸ πέρας τοῦ ταξιδίου μου εἰς τὴν αἰθουσαν αὐτῆς, ὅπως διηγηθῶ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς: «ὅλην αὐτὴν τὴν θαυμαστὴν ἱστορίαν τῶν ὄσα εἶδεν, ἤκουσεν, ἀντελήφθη καὶ ἔμαθεν ὁ περιφημὸς περιηγητὴς κατὰ τὴν ἀξιωματικὸν ὁδοιπορίαν του διὰ μέσου πόλεων, λιμνῶν, ὄρεων καὶ σπηλαίων! Τώρα, ἂν νομίζῃ τις, ὅτι ὁ περιφημὸς περιηγητὴς, περὶ οὗ οὕτως ἔγραφεν ἡ διεύθυνσις τῆς «Ἐστίας», ἦν ὁ κ. Ποταγός, ἀπατάται. Ἦμην ἀπλούστατα ἐγὼ, ὃν ἡ μὲν πρώτη πρόσκλησις ὠδήγησε τότε αὐθημερὸν εἰς ἓνα τῶν δεκαπέντε σιδηροδρομικῶν σταθμῶν τοῦ Βερολίνου, ἡ δὲ δευτέρα φέρει σήμερον εἰς τὰς στήλας τῆς «Ἐστίας».

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀνωτέρω ἐμνήσθην τοῦ κ. Ποταγοῦ, σπεύδω νὰ καθησυχάσω τοὺς ἀναγνώστας μου δηλῶν ὅτι ἡ ἐμὴ διήγησις ἔχει τὴν πρωτοφανῆ ἀξίωσιν νὰ... μὴ ἔχη ἀξιώσεις. Οὔτε λοιπὸν ἔφορος τῆς βιβλιοθήκης ἐπιδιώκω νὰ διορισθῶ ἕνεκα ταύτης, οὔτε συνδρομὰς πρὸς ἐκδοσὶν αὐτῆς ζητῶ. Ἄλλως τε ἐγὼ δὲν ἐπεσκέφθην τὰς παρὰ τὸ Ἄζαρέ ἀγνώστους χώρας ὅπου λάμπουν τὰ σήμερον λεγόμενα μπερλάντια, ὡς ὁ κ. Ποταγός. Τοῦναντίον αἱ χώραι δι' ὧν διήλθον εἶνε γνωστόταται καὶ κείνται εἰς τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης. Ἄν δὲ σήμερον

λαμβάνω τὴν τόλμην νὰ προσφέρω εἰς ἀνάγνωσιν τὰς πτωχὰς μου σημειώσεις καὶ τὰς ἀτομικὰς μου ἐντυπώσεις, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν φιλόφροναν τῆς «Ἐστίας» πρόσκλησιν. Ἴσως ἡ διεύθυνσις αὐτῆς ἐπίστευσεν ὅτι εἶχε νὰ κάμῃ μὲ ἐπίσημόν τινα περιηγητὴν ἐξ ἐκείνων, οἵτινες πληροῦντες τὰ θυλάκιά των λιρῶν στεριῶν, γεωγραφικῶν χαρτῶν καὶ ὁδηγῶν Bädcker, ἐγκαταλείπουσι τὰς ἐστίας αὐτῶν καὶ ἀπέρχονται ἵνα πολλῶν ἀνθρώπων ἄστια ἴδωσι καὶ νόον γνῶσι. Ἄλλ' ἠπατήθη ἡ φίλη διεύθυνσις ἀκριβῶς ὡς πρὸς τὴν διεύθυνσιν. Διότι ἐκεῖνοι ὀνομάζονται ἐξ ἐπαγγέλματος περιηγηταί, καὶ ἔχουσι νὰ ἐξοδεύωσι χροῖμα πολὺ, εἶνε δὲ ἱκανοὶ νὰ ὑποστῶσι ταλαιπωρίας ἀπείρους ὅπως τῶν πάντων ἀντιληφθῶσι καὶ τὰ πάντα ἴδωσι. Ἄλλὰ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν Μαμουθ εἶνε τὸ τελευταῖον ἐπιζήσαν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀπὸ πολλοῦ ἤρχισε καὶ αὐτὸ νὰ ἐξαφανίζηται ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτῆς. Σπανίως νῦν ἀπαντᾷ, καὶ εἰδικώτερον διαπρέπει ἀπὸ τινος εἰς τὰ βιβλία καὶ εἰς τὰ θέατρα μόνον.

Ἐγὼ ἀπετέλουσι τοὺς ἀντίποδας τοῦ εἶδους τούτου τῶν περιηγητῶν. Διότι ἤμην τὸ ἀτελέστερον τῶν εἰδῶν ἐν τῇ ζωολογικῇ κλίμακι αὐτῶν. Εἶδος τι μαλακίου, σπουδαστῆς - περιηγητῆς καλούμενον. Ἄνθρωπος δηλαδὴ, ἔχων μεμετρημένον τὸ χροῖμα ἐν τῷ θυλακίῳ του. Ἐχων προὑπολελογισμένα τὰ ποσὰ, ἅτινα ἐν ἑκάστη πόλει θὰ ἐξοδεύσῃ, καὶ τὸν χρόνον ὃν εἰς ἕκαστον μέρος θὰ κατατρίψῃ λίαν βραχὺν ὄρισμένον ἐπισπεύδων δ' ἐν τούτοις τὰς ἀναχωρήσεις του, συντομεύων τὰς περιηγήσεις του καὶ κανονίζων ἑκάστοτε τὰς διαμονὰς του οὐχὶ ἀναλόγως τοῦ ὑδραργύρου τοῦ θερμομέτρου, ἀλλ' ἀναλόγως τοῦ ἀργύρου τοῦ βαλκαντίου του, καὶ πρὸς τὴν θερμοκρασίαν τούτου, οὐχὶ δὲ τὴν τῆς ἀτμοσφαιρας συμμορφούμενος.

Ἐὰν λοιπὸν δὲν ἀφηγηθῶ περὶ ἑκάστης χώρας ἣν διέσχισα ὅσα ἄλλος ἠδύνατο περὶ αὐτῆς νὰ εἴπῃ, τοῦτο οὐδὲ ὡς ἀνακρίβεια οὐδ' ὡς ἔλλειψις δέον νὰ θεωρηθῇ, ἀλλὰ ν' ἀποδοθῇ εἰς τ' ἀνωτέρω αἷτια καὶ νὰ ἐξηγηθῇ ἀπλούστατα διὰ τοῦ: ἀδύνατον ἕνεκα τῶν ῥηθέντων τὰ πάντα ἴδειν. Ἄλλως δὲ τοὺς βουλομένους ἀκριβῶν πληροφοριῶν καὶ σημειώσεων λεπτεπιλέπτων περὶ οἰκισθῆποτε χώρας τῆς Εὐρώπης παραπέμπω εἰς τὴν σειρὰν τῶν τόμων τοῦ Baedcker, οἵτινες πρὸ βραχέος χρόνου ἐγένοντο ἐπὶ τέλους καὶ ἐν Ἑλλάδι γνωστοί, χρησιμεύσαντες μάλιστα ὡς ἀφορμὴ συζητήσεως περὶ τῆς ἀξίας ἀρχαιολογικῶν διατριβῶν. Ἄλλὰ νομίζω, ὅτι ἂν ἀπεπειρωμένη νὰ παρεμβάλλω ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐν τῇ διηγήσει ἀντιγραφὰς ἐξ αὐτῶν, τὸ ὄνθυλευμα θὰ ἦτο λίαν δυσχάανετον διὰ τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἐστίας».

Καὶ τώρα, ἀφοῦ, ὡς ὁ Θεοκυδίδης, ἔστι

πρὶν ἐξιστορήσῃ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἐξέθηκε τὰ αἷτια αὐτοῦ, ἔπραξα κ' ἐγὼ, ἐκθέσας τὰ αἷτια ἅτινα καὶ περιηγητὴν μὲ κατέστησαν καὶ εἰς τὰς στήλας τῆς «Ἐστίας» μὲ ὠδήγησαν, φρονῶ ὅτι ὀφείλω νὰ ἐξαγάγω ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω ἐν συμπέρασμα.

Τὸ συμπέρασμα λοιπὸν ποῖον;

Ἄλλ' ἔστρεψήθην ἀκουσίως μου τῆς δόξης ταύτης, ἣν ἀπαντες οἱ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου Ἕλληνας ἐφευρεταί, οἱ τοσάκις μέχρι τοῦδε ἀνακαλύψαντες τὸ ἀεικίνητον, ἢ τὸν τετραγωνισμόν τοῦ κύκλου, ἢ τὸ πηδάλιον τοῦ ἀεροστάτου, ἤθελον φρονήσει. Διότι ἐφθασεν ἐπιστολὴ τοῦ φίλου μου διὰ μιᾶς ἐπενεγκούσα τὴν πραγματοποίησιν τῶν πολυθρυλήτων σχεδίων καὶ ἀποδείξασά μοι, ὅτι, οὔτε ἡ τῆς ἀκρόασεως ἀδράνεια, οὔτε ἡ τῆς ἐπικρούσεως ἐπίδρασις ἤθελον ἰσχύσει νὰ φέρωσι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, ἂν μὴ ὁ φίλος μου ἔγραφέ μοι ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἐκείνῃ: «Ἄμα λάβης τὴν παρούσαν ν' ἀναχωρήσης ἀμέσως ἐκ Βερολίνου καὶ νὰ ἔλθῃς εἰς Ῥώμην. Μίαν δὲ ἡμέραν πρὸ τῆς ἀφίξεώς σου ἐκεῖ τηλεγράφησόν μοι διὰ νὰ φθάσω πρὸ σοῦ».

Ἄλλ' ἔστρεψήθην ἀκουσίως μου τῆς δόξης ταύτης, ἣν ἀπαντες οἱ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου Ἕλληνας ἐφευρεταί, οἱ τοσάκις μέχρι τοῦδε ἀνακαλύψαντες τὸ ἀεικίνητον, ἢ τὸν τετραγωνισμόν τοῦ κύκλου, ἢ τὸ πηδάλιον τοῦ ἀεροστάτου, ἤθελον φρονήσει. Διότι ἐφθασεν ἐπιστολὴ τοῦ φίλου μου διὰ μιᾶς ἐπενεγκούσα τὴν πραγματοποίησιν τῶν πολυθρυλήτων σχεδίων καὶ ἀποδείξασά μοι, ὅτι, οὔτε ἡ τῆς ἀκρόασεως ἀδράνεια, οὔτε ἡ τῆς ἐπικρούσεως ἐπίδρασις ἤθελον ἰσχύσει νὰ φέρωσι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, ἂν μὴ ὁ φίλος μου ἔγραφέ μοι ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἐκείνῃ: «Ἄμα λάβης τὴν παρούσαν ν' ἀναχωρήσης ἀμέσως ἐκ Βερολίνου καὶ νὰ ἔλθῃς εἰς Ῥώμην. Μίαν δὲ ἡμέραν πρὸ τῆς ἀφίξεώς σου ἐκεῖ τηλεγράφησόν μοι διὰ νὰ φθάσω πρὸ σοῦ».

Ἄλλ' ἔστρεψήθην ἀκουσίως μου τῆς δόξης ταύτης, ἣν ἀπαντες οἱ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου Ἕλληνας ἐφευρεταί, οἱ τοσάκις μέχρι τοῦδε ἀνακαλύψαντες τὸ ἀεικίνητον, ἢ τὸν τετραγωνισμόν τοῦ κύκλου, ἢ τὸ πηδάλιον τοῦ ἀεροστάτου, ἤθελον φρονήσει. Διότι ἐφθασεν ἐπιστολὴ τοῦ φίλου μου διὰ μιᾶς ἐπενεγκούσα τὴν πραγματοποίησιν τῶν πολυθρυλήτων σχεδίων καὶ ἀποδείξασά μοι, ὅτι, οὔτε ἡ τῆς ἀκρόασεως ἀδράνεια, οὔτε ἡ τῆς ἐπικρούσεως ἐπίδρασις ἤθελον ἰσχύσει νὰ φέρωσι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, ἂν μὴ ὁ φίλος μου ἔγραφέ μοι ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἐκείνῃ: «Ἄμα λάβης τὴν παρούσαν ν' ἀναχωρήσης ἀμέσως ἐκ Βερολίνου καὶ νὰ ἔλθῃς εἰς Ῥώμην. Μίαν δὲ ἡμέραν πρὸ τῆς ἀφίξεώς σου ἐκεῖ τηλεγράφησόν μοι διὰ νὰ φθάσω πρὸ σοῦ».

Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ἄλλ' ἔστρεψήθην ἀκουσίως μου τῆς δόξης ταύτης, ἣν ἀπαντες οἱ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου Ἕλληνας ἐφευρεταί, οἱ τοσάκις μέχρι τοῦδε ἀνακαλύψαντες τὸ ἀεικίνητον, ἢ τὸν τετραγωνισμόν τοῦ κύκλου, ἢ τὸ πηδάλιον τοῦ ἀεροστάτου, ἤθελον φρονήσει. Διότι ἐφθασεν ἐπιστολὴ τοῦ φίλου μου διὰ μιᾶς ἐπενεγκούσα τὴν πραγματοποίησιν τῶν πολυθρυλήτων σχεδίων καὶ ἀποδείξασά μοι, ὅτι, οὔτε ἡ τῆς ἀκρόασεως ἀδράνεια, οὔτε ἡ τῆς ἐπικρούσεως ἐπίδρασις ἤθελον ἰσχύσει νὰ φέρωσι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, ἂν μὴ ὁ φίλος μου ἔγραφέ μοι ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἐκείνῃ: «Ἄμα λάβης τὴν παρούσαν ν' ἀναχωρήσης ἀμέσως ἐκ Βερολίνου καὶ νὰ ἔλθῃς εἰς Ῥώμην. Μίαν δὲ ἡμέραν πρὸ τῆς ἀφίξεώς σου ἐκεῖ τηλεγράφησόν μοι διὰ νὰ φθάσω πρὸ σοῦ».

Ἄλλ' ἔστρεψήθην ἀκουσίως μου τῆς δόξης ταύτης, ἣν ἀπαντες οἱ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου Ἕλληνας ἐφευρεταί, οἱ τοσάκις μέχρι τοῦδε ἀνακαλύψαντες τὸ ἀεικίνητον, ἢ τὸν τετραγωνισμόν τοῦ κύκλου, ἢ τὸ πηδάλιον τοῦ ἀεροστάτου, ἤθελον φρονήσει. Διότι ἐφθασεν ἐπιστολὴ τοῦ φίλου μου διὰ μιᾶς ἐπενεγκούσα τὴν πραγματοποίησιν τῶν πολυθρυλήτων σχεδίων καὶ ἀποδείξασά μοι, ὅτι, οὔτε ἡ τῆς ἀκρόασεως ἀδράνεια, οὔτε ἡ τῆς ἐπικρούσεως ἐπίδρασις ἤθελον ἰσχύσει νὰ φέρωσι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, ἂν μὴ ὁ φίλος μου ἔγραφέ μοι ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἐκείνῃ: «Ἄμα λάβης τὴν παρούσαν ν' ἀναχωρήσης ἀμέσως ἐκ Βερολίνου καὶ νὰ ἔλθῃς εἰς Ῥώμην. Μίαν δὲ ἡμέραν πρὸ τῆς ἀφίξεώς σου ἐκεῖ τηλεγράφησόν μοι διὰ νὰ φθάσω πρὸ σοῦ».

ταστὴ εὐωότερον καὶ τὸ κρέας καὶ δὴ καὶ ὁ σίτος, ὅπόταν διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν βελτιώσεων καταστῶμεν ἱκανοὶ νὰ ἐπωφελώμεθα, πλὴν τοῦ κρέατος παρὰ τῆς βορείου Ἀμερικῆς, τὰ ἀνεξάντλητα προϊόντα τῶν πεδιάδων τῆς Λαπλάτας καὶ τῆς Αὐστραλίας. Βόρειος Ἀμερικῆ, Λαπλάτα, Αὐστραλία δύνανται καλλίστα νὰ θρέψωσι ὅλην τὴν Εὐρώπην, ἄνευ τοῦ ἐλαττώσαι πολὺ τὰς ἀποθήκας των. Ἦττον εὐφρόσυνος εἶνε ἡ παρατήρησις, καθ' ἣν ἡ τῶν πνευματικῶν ποτῶν χρῆσις αὐξάνεται ταχύτερον τοῦ πληθυσμοῦ. Μόνη ἡ Ἰταλία ἠδύνατο νὰ παραγάγῃ οἶνον ἀρκούντα εἰς τὴν ἡμισείαν τῆς Εὐρώπης, ἐὰν ἠπίστατο νὰ τὸν παρασκευάζῃ ἐπιστημονικώτερον, ὥστε νὰ μὴ φθειρήται κατὰ τὴν ἐξαγωγήν. Κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετηρίδα προέκοψεν ἡ γεωργία ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ πλείοτερον ἢ κατὰ τὰς πρόσθεν δώδεκα ἑκατονταετηρίδας. Πρωταγωνιστοῦσι δὲ ἐν τῇ γεωργίᾳ οἱ Γάλλοι, διότι παρὰ τούτοις οἱ ἀγρόται εἶνε γαιοκτήμονες ὑπὸ τὴν οἰκονομικὴν ὁμῶς ἔποψιν τὸ σύστημα δὲν εἶνε ἀνεπίληπτον, ὅσον ἐπὶ εὐρυτάτων κτημάτων, διὰ τὴν σπατάλην τῆς ἐργασίας. Ἀμερικανὸς ἐργολάβος, καλλιεργῶν κτήμα 100 τετραγωνικῶν μιλίων μεθ' ἑκατὸν μόνον μισθωτῶν, ῥαδίως πορίζεται τοσούτον σίτον, ὅσον πεντακισχίλιοι ἀγρόται ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ τὰ τῆς γεωργίας ἔχουσι οἰκτρῶς ἕνεκα τῆς δεινοτάτης ῥοπῆς τῶν ὑποθηκῶν. Ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἐν Βατερλώ μάχης τὰ δαπανήματα ἐν Εὐρώπῃ ἐτριπλασιάσθησαν οἱ δὲ φόροι καὶ οἱ δασμοὶ ἐτετραπλασιάσθησαν ἕκαστος τῶν πολιτῶν τελεῖ διπλασίονα ἢ καὶ τριπλασίονα, πλὴν τῶν ἐν τῇ Μ. Βρετανίᾳ, ἔνθα ἐπῆλθεν ἐλάττωσις 4 τοῖς 100. Ἡ Ἀγγλίᾳ καθ' ἑαυτὴν, ἄνευ τῶν ἀποικιῶν τῆς, κέκτηται τὸ πεμπτημόριον τοῦ κεφαλαίου ὅλης τῆς ὑψηλίου πᾶς Ἀγγλίας δὲ ἔχει τριπλασίονα παντὸς ἄλλου Εὐρωπαίου. Κατὰ τινὰ περίεργον σύμπτωσιν, ἡ κατὰ μέσον ὄρον περιουσία ἑκάστου πολίτου εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, εἰ καὶ ὁ πλοῦτος ἐνταῦθα ὑπάρχει διανεμημένος μᾶλλον ἰσομέτρως ἢ ἐν Ἀγγλίᾳ, διότι ὀλίγοι μὲν εἶνε βαθύπλουτοι, ὀλιγώτεροι δὲ πάνυ ἐνδεεῖς. Τὸ ἐμπόριον τῆς ὑψηλίου ὠκαπλασιάσθη, ὡς αὐξήθη δωδεκάκις ταχύτερον τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐν μιᾷ πεντηκονταετηρίδι ἐτριπλασιάσθη ἡ ναυτιλία ἐν κατὰστημα ἐν Γλασκωβίᾳ ἐξαρτίζει κατ' ἔτος πλείονα σκάφη παρ' ὅλον τὸν στόλον, ὃν ἡ βασιλισσα Ἐλισάβετ ἀντέταξε τῷ Ἰσπανικῷ ἢ δὲ Ἀγγλίᾳ ἐξάγει ἀνθρακας, δι' ὧν νὰ πληρώσῃ ἅπαντα τὰ ἐμπορικὰ σκάφη τῆς ὑψηλίου. Ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐν Βατερλώ μάχης ἐτριπλακονταπλασιάσθη ἡ χρῆσις τοῦ σιδήρου ὑπὸ ταύτην δὲ πάλιν τὴν ἔποψιν πρωταγωνιστεῖ ἡ

Ἀγγλία· τῷ 1830 ἐξῆγε σιδηρᾶ ἐμπορεύματα 2,000,000 λιρών· τῷ δὲ 1878 ἐξήγαγε 37,000,000. Κατὰ τὴν τελευταίαν τριακονταετηρίδα Ἀγγλοὶ μηχανικοὶ ἐστρώσαν 100,000 μιλίων σιδηροδρόμων πολλαχοῦ τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου κόσμου· ἐνίοι δὲ τῶν ἐργολάβων ἔδωσαν ἐργασίαν εἰς ομάδας ἐργατῶν, αἰτινες ἀπεδείχθησαν πολυπληθέστεραι ἐνός ἐκάστου τῶν ἐν Βαρτελῶ ἀγωνισαμένων τριῶν στρατῶν. Τεράστιον ἐπίδοσιν ἔλαβεν ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις· ἐὰν ληφθῇ μέτρον ἡ πληθὺς τῶν ἐπισταμένων ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, τρία ἔθνη φαίνονται ὑπέρτερα τῶν ἐπιλοίπων κατὰ τὴν διανοητικὴν ἰκανότητα, Ἀγγλία, Γερμανία καὶ Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι. Ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, ἐξαιρουμένου τοῦ ῥωσικοῦ καὶ τοῦ τουρκικοῦ, ἐνδεέστατον φαίνεται τὸ ἰταλικόν. Ἀπίστευτος εἶνε ἡ πληθὺς τῶν ἐφημερίδων· μόνος ὁ καταναλισκόμενος χάρτης ἀναβαίνει εἰς 1,478,000 τόνους· αἱ καθ' ἑκάστην ἐκδιδόμεναι ἐφημερίδες ὑπέρτεροισι τὰ 4,000,000 φύλλων ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτεῖαις καὶ τὰ 2,000,000 ἐν Ἀγγλίᾳ. Τὸ ἐμπόριον τῶν βιβλίων, εἰ καὶ μὴ ἠύξηθη ἰσομέτρως, ἐδιπλασιάσθη κατὰ τὴν τελευταίαν τεσσαρακονταετηρίδα. Ἀρχομένου τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος ὀλίγιστα ὑπῆρχον βιβλιοθηκῆν δημόσιαι· σήμερον δὲ ὑπάρχουσι πλείους τῶν χιλίων. Αἱ ἐκθέσεις τῶν ταχυδρομείων μαρτυροῦσι τὴν διανοητικὴν καὶ τὴν ἐμπορικὴν ἐνέργειαν τῶν λαῶν· ἐν ταῦθα δὲ πάλιν πρωτεύει ἡ Ἀγγλία. Τῷ 1877 ἀντεστοίχουν εἰς ἕκαστον πολίτην ἐν Ἀγγλίᾳ 35 ἐπιστολαί, ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτεῖαις 19, ἐν Αὐστραλίᾳ 18, ἐν Γερμανίᾳ 15, ἐν Γαλλίᾳ 10, ἐν Ἰταλίᾳ 4 κατ' ἔτος, ἐν Ῥωσίᾳ δὲ μία μόνον. Ἐν πλείστασι χώραις, ἰδίως δὲ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Μ. Βρετανίᾳ, ἐπληθύνθησαν τὰ νοσήματα τῆς φρενοβλαθείας· ἐν πόλεσι πολυανθρώποις καὶ παρὰ λαοῖς τροφόμενοις φύλλως ἢ ἡμιτελῶς, οἱ τυφλοὶ, οἱ κωφοὶ, οἱ ἀλαλοὶ καὶ οἱ ἡττον εὐφρεῖς καθόλου εἶνε πολυαριθμότεροι τῶν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις πολιτεῖαις. Ἡ δημοσία ἐλεημοσύνη ἐδιπλασιάσθη ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν Γαλλίᾳ δὲ ἠύξηθη τρίς οὕτω ταχέως, ὥσπερ ἡ τῆς χώρας εὐημερία. Μετὰ τοὺς Ἀγγλοὺς ἀποδείκνυνται οἱ Ἰταλοὶ ὁ φιλανθρωπώτατος τῶν λαῶν. Αἱ αὐτοχειρίαι αὐξάνονται πρὸς βορρᾶν, ἐλαττοῦνται δὲ πρὸς νότον, κατὰ τὴν διαφοράν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ κλίματος. Παράδοξον δὲ, ὅτι ἀπανταχοῦ διαπράττονται τοῦ θέρους πολλῶν πλείους αὐτοχειρίαι ἢ τοῦ χειμῶνος, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ συμβαίη τὸ ἀντίστροπον. Ἡ τῶν κακουργημάτων στατιστικὴ ἀποδεικνύει, ὅτι ἀπανταχοῦ ἡ ἠθικότης βαίνει παραλλήλως τῇ παιδείᾳ καὶ τῇ ἡμερώσει. Ἐνιαχοῦ αἱ δίκαι ὑπάρχουσι δαπανηρότεραι ἢ ἄλλοι· ἐν Ἰταλίᾳ λ. χ. ἀντιστοιχοῦσιν εἰς ἕκα-

στον πολίτην 21 πένες, ἐν Γαλλίᾳ 9. Θαυμαστὴ κατ' ἐξοχὴν φαίνεται ἡ εἰδικὴ στατιστικὴ τῆς ἀγγλικῆς πρωτευούσης. Οὐδεμία πόλις οὔτε ἐν τῇ ἀρχαιότητι, οὔτε ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὑπερβαίνει τὸ Λονδίνον κατὰ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὸν πλοῦτον· οἱ κάτοικοι τοῦ Λονδίνου τελούσι τὸ τρίτημόριον τοῦ ἐπὶ τῶν προσόδων φόρου τῆς Ἀγγλίας, κέκτληται δὲ τὸ πέμπτημόριον τοῦ κεφαλαίου τῆς Μ. Βρετανίας. Ἡ τεράστιος τῶν τροφίμων καταναλώσις ὑπερβαίνει τὴν τοῦ ὅλου Βελγίου, οὕτως ὁ πληθυσμὸς ὁμολογεῖται πυκνότερος. Ἐκ τῶν χωρῶν τῆς ἡπείρου Εὐρώπης σπουδαιότητα κατὰ τὸν πλοῦτον, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν γεωργίαν εἶνε ἡ Γαλλία· μεγάλην δὲ ἔλαβεν ἐπίδοσιν ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ Καρόλου Γ'· ἠύξηθησαν μὲν τὸ τε δημόσιον χρέος καὶ οἱ φόροι, συνηξήθη ὅμως καὶ ἡ εὐημερία, τὸ δὲ ἔθνος εἶνε τετράκις πλουσιώτερον ἢ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς νῦν ἑκατονταετηρίδος. Ἐκ τῆς κατὰ μέσον ὄρον προσόδου τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ ἀντιστοιχοῦσιν εἰς ἕκαστον πολίτην 25 λίραι, ἦτοι 50 τοῖς 100 πλείοτερον παρὰ τὸν μέσον ὄρον ἐν τῇ ἄλλῃ Εὐρώπῃ· τοῦτο δὲ ὀφείλεται εἰς τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν ἀγρότου καὶ πολίτου. Μεγίστην ἐπίδοσιν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ 1800 ἡ Γερμανία, σκοπομένης τῆς τότε ταπεινώσεως αὐτῆς· ἀλλ' ἡ περιουσία τῆς σήμερον δὲν ἰσοῦται οὐδὲ πρὸς τὴν ἡμίσειαν τῆς Γαλλίας ἢ τῆς Μ. Βρετανίας. Ἐν Γερμανίᾳ οἱ φόροι ἀναλογοῦσι πρὸς 15 τοῖς 100 ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν προσόδων, ἐν Ἀγγλίᾳ 12 1/2, ἐν Γαλλίᾳ 16, ἐν Αὐστρίᾳ 19, ἐν Ἰταλίᾳ 35, ἐν Σκανδιναβίᾳ 8 τοῖς 100. Πάντων εὐδαιμονέστατον εἶνε τὸ Βέλγιον, οὕτως τὸ μὲν δημόσιον χρέος ἀναλογεῖ πρὸς 4 1/2 τοῖς 100 ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς περιουσίας, οἱ δὲ φόροι ὑπάρχουσι ὀλίγον τι μείζονες τῶν σκανδιναβικῶν. Ὁ ἀναλογιζόμενος, ὅποσα δεινὰ ἐπήνεγκεν εἰς τὸ Βέλγιον ὁ ἰσπανικὸς ζυγὸς, ἐκπλήσσειται ἐπὶ τῇ νῦν καταστάσει τῶν δύο χωρῶν. Τὸ Βέλγιον εὐημερεῖ ἢ δὲ Ἰσπανία ἀπώλεσε τοσαῦτα, ὥστε ἡ κατὰ μέσον ὄρον πρόσδοδος τοῦ ἔθνους μόλις ἰσοῦται τῇ τοῦ βελγικοῦ. Οὐχ ἦττον θαυμαστὴ φαίνεται ἡ τῆς Νορβηγίας πρόσδοδος, ἐὰν τις ἀναμνησθῇ, ὅτι μέχρι τοῦ 1840 ἀπὸ τοῦ λιμένος Βέργεν ἐστελλον οἱ ἔμποροι καθ' ἑβδομάδα πλοῖον εἰς Ἀμστελδάμ, ἵνα ἀγοράσῃ λάχανα, ἐπλυνον δὲ τὰ λευγεῖματά των ἐν Λονδίῳ. Τῆς Ῥωσίας οἱ πόροι οὔτε κατὰ τὸ ἡμισυ ἀνεπτύχθησαν, οὐδὲ τὸ παράπαν κατενοήθησαν· ἀλλ' αἱ πρόσδοδος τῆς ὑπάρχουσιν οὐ μικραὶ. Ἡ Ἰταλία ἤρξατο λαμβάνουσα ἐπίδοσιν ἀπὸ μιᾶς τριακονταετηρίδος· ἐδιπλασίασε τὸ ἐμπόριόν τῆς, ἀπέδειξε δὲ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικόν τῆς τὸ πέμπτον τῆς ὑψηλίου· τὴν ἐνέργειάν τῆς ὅμως κωλύουσι πολυτρόπως τὰ χρέη

καὶ αἱ ὑποθήκαι· εὐάρεστον ἐν τούτοις τὸ ἀκούειν, ὅτι κατὰ τὰς ἐκθέσεις τῶν ἐξοικονομητικῶν ταμείων, αἱ κατώτεροι τοῦ λαοῦ τάξεις ἀσκοῦσι βαθμηδὸν τὴν μεγάλην ἀρετὴν τῆς φειδούς. Καὶ ἡ Ἰσπανία δὲ, παρὰ πάντα τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καὶ μυρίους περιορισμούς τοῦ ἐμπορίου, προέκοψεν οὐκ ὀλίγον ἀπὸ τοῦ 1800, εἰ καὶ ἀπώλεσε τὰς ἐν Ἀμερικῇ ἀποικίας· ἀλλ' ὅπωςδὴποτε, δὲν δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰ ἄλλα ἔθνη. Ἐν τῇ ἐμπορίᾳ καὶ τῇ ἡμερώσει τῆς Ἀνατολῆς ἀνακρίνονται οἰωνοὶ αἰσιώτατοι· τὰ τέως ἀκίνητα Κράτη προσεγγίζουσιν ἀλλήλοις καὶ συμβάλλονται εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν προϊόντων αὐτῶν· ἐνταῦθα δὲ πρωτεύει ἡ Ἰαπωνία.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ

ΠΕΙΡΑΙΩΣ — ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Ὁ σιδηρόδρομος οὗτος ὁ κοινῶς καλούμενος ἀπὸ τοῦδε σιδηρόδρομος τῆς Πελοποννήσου προχωρεῖ δραστηρίως καὶ στερεώτατα κατασκευάζεται. Ἀρχεται δὲ ἡ γραμμὴ τοῦ ἀπὸ τοῦ κυριωτέρου καὶ σπουδαιότερου λιμένος τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Πειραιῶς, καὶ διέρχεται δι' Ἀθηνῶν, ἔνθα κατὰ τὸ ΔΒ αὐτῶν καὶ οὐ μακρὰν τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος εὐρύτατος καὶ μεγαλοπρεπῆς κτίζεται σταθμὸς, οὐ τὸ μήκος μέτρα 480, τὸ δ' εὐρὸς μέτρα 40. Ἐντεῦθεν ἡ γραμμὴ εὐθέως σχεδὸν προχωρεῖ διὰ τῆς μαγευτικῆς βορειοδυτικῆς πεδιάδος τῆς Ἀττικῆς μέχρι Καματεροῦ, διερχομένη τὴν ἐπὶ τοῦ Κηφισσοῦ ὄρειαν σιδηρᾶν γέφυραν, μήκους 27 μέτρων. Ἐκ Καματεροῦ προχωρεῖ μικρὸν πρὸς βορρᾶν μέχρι τῶν μεσημβρινῶν ὑπερειῶν τοῦ Πάρνηθος, καὶ εἰτα παρακλῆμπτει πρὸς δυσμὰς, καὶ διὰ τοῦ αὐλῶνος τοῦ σχηματιζομένου ὑπὸ τοῦ ὑπερκειμένου τῷ Καματερῷ βουνοῦ καὶ τῶν ὑπερειῶν τοῦ Πάρνηθος ἀφικνεῖται εἰς τὸ στενὸν τῆς Φυλῆς καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸ Θριάσιον πεδῖον, ἐξ οὗ διὰ τῶν χωρίων Χασιᾶς προχωρεῖ εἰς Ἐλευσίνα. Ἡ ἀπὸ Πειραιῶς μέχρις Ἐλευσίνος γραμμὴ μήκους 34 χιλιομέτρων, ἧς ἡ ἐπιχωμάτωσις εἶνε σχεδὸν ἐντελῶς περατωμένη, ἡ δὲ στρωσις τῶν σιδηρῶν ῥάβδων ἐξικνεῖται μέχρι τοῦ στενοῦ Φυλῆς, ἔσται ἐντὸς δύο μηνῶν ἐντελῶς περατωμένη, καὶ κατὰ τὸν Φεβρουάριον παραδίδεται εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ κοινοῦ, διευκολύνουσα τὴν συγκοινωνίαν ὄλων τῶν περὶ αὐτῆς χωρίων.

Ἐκ τῆς Ἐλευσίνος ἡ γραμμὴ προχωρεῖ εἰς Μέγαρον. Ἡ ἐπιχωμάτωσις καὶ τοῦ τμήματος τούτου προχωρεῖ δραστηρίως, ὥστε κατὰ Μάιον παραδίδεται καὶ τοῦτο εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ κοινοῦ. Ἐκ Μεγαρῶν προχωρεῖ διὰ τῆς Κακῆς

Σκάλας εἰς Καλαμάκιον καὶ κατὰ Σεπτέμβριον θὰ ἦ καὶ τοῦτο ἔτοιμον πρὸς παράδοσιν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ κοινοῦ· διότι τὸ τμήμα τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ δυσκολώτερον μέρος τῆς ἐργασίας καὶ ἐπὶ 9 χιλιομέτρα διέρχεται τοὺς βράχους τῆς Κακῆς Σκάλας 60 μέτρα ὑπὲρ τὴν θάλασσαν. Εἶνε δὲ τὸ γραφικώτερον μέρος τῆς ὅλης γραμμῆς, ὥστε δὲν λέγομεν ὑπερβολῆν, ἐὰν ἀπὸ τοῦδε εἴπωμεν ὅτι τοῦτο ἀποθήσεται ὁ χειμερινὸς περίπατος τῶν κατοίκων τῆς Κεκροπίας καὶ τοῦ Πειραιῶς. Τὸ ἀπὸ Καλαμακίου μέχρι Κορίνθου τμήμα ἔχει μήκος 9 χιλιομέτρων, ἐργάζονται δ' ἐν αὐτῷ περὶ τοὺς 300 ἐργάτας, καὶ ἡ ἐπιχωμάτωσις καὶ ἡ στρωσις προχωροῦσι δραστηρίως, ὥστε κατὰ τὸν Φεβρουάριον τίθεται καὶ τοῦτο εἰς τὴν διαθέσιν τοῦ κοινοῦ. Οὕτω λοιπὸν θὰ ὑπολειφθῇ μόνον τὸ ἀπὸ Μεγαρῶν εἰς Καλαμάκιον τμήμα διὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον, ὅτε κανονικῶς ἀρξεται ἡ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου τακτικὴ συγκοινωνία μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Κορίνθου, μέλλουσα νὰ ἐλαττώσῃ τὴν νῦν ἀποχωρίζουσαν τὰς δύο ταῦτας πόλεις ἀπόστασιν εἰς 2 1/2—3 ὥρας.

Οὐδὲν λέγομεν νῦν περὶ τῶν τερπνῶν μερῶν ὑπὸ ἀρχαιολογικὴν, ἱστορικὴν, γεωγραφικὴν καὶ γραφικὴν ἐποψίν, δι' ὧν διέρχεται ἡ γραμμὴ αὕτη, διότι περὶ τούτων θὰ ποιήσωμεν λόγον ἐν καιρῷ τῷ δέοντι διὰ σειρᾶς εἰδικῶν ἀρθρῶν. Ἐξακολουθοῦμεν δὲ νῦν ἀπλῶς τὴν σκιαγράφειν τῆς γραμμῆς ταύτης καὶ πέραν τῆς Κορίνθου.

Ἐν τῇ ἄλλοτε περιφανεῖ καὶ ἀφνειῷ ταύτη πόλει ἡ γραμμὴ διχάζεται, καὶ εἰς μὲν κλάδος αὐτῆς προχωρεῖ διὰ τοῦ Χιλιμοδίου καὶ τῶν ἱστορικωτάτων Δερβενακίων εἰς Ἄργος, Νάυπλιον καὶ Μύλους, ἕτερος δὲ εἰς Κιάτον, Αἰγίον, Πάτρας, Ἀχαΐαν, Λεχαινὰ, Γαστούνην, Κατάκωλον καὶ Πύργον. Ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι καὶ χωραὶ αὗται, δι' ὧν διέρχεται ἡ γραμμὴ, εἶνε πυκνῶς κατοικημένα καὶ πλούσια εἰς προϊόντα ὡς κάλλιον πάσης ἄλλης ἐλληνικῆς γῆς καλλιεργούμεναι. Ὅθεν ἡ γραμμὴ Κορίνθου—Πατρῶν μεγάλως θέλει ὑπηρετήσῃ τὴν γεωργίαν, διότι καθ' ὅλον τὸ μήκος τοῦτο ἡ μεσημβρινὴ ἀκτὴ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου ἕνα μόνον ἔχει λιμένα, τὸν τοῦ Αἰγίου. Ὁ σιδηρόδρομος λοιπὸν εἶνε ὁ μόνος ὄχρητος, δι' οὗ οἱ κτηματῆται θὰ μεταφέρωσιν εἰς Αἰγίον καὶ Πάτρας τὰ προϊόντα των. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῷ μεταξὺ Πατρῶν, Κυλλήνης καὶ Κατακόλου. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ μακρὸν διάστημα οἱ κτηματῆται ἀναγκάζονται νῦν νὰ μεταφέρωσι τὰ προϊόντα των ἢ διὰ φορτηγῶν ἀμαξῶν πληρόνους ἀδρότατα ἀγῶγια, ἢ διὰ πλοιαρίων, ὅτε τὰ προϊόντα των καταστρέφονται, διότι ἡ φόρτωσις καὶ ἐκφόρτωσις γίνεται ἐν ἀνοικτῷ πελάγει, εἰς δὲ ταῦτα καὶ ἀνοικτὰ καὶ ἀνεπί-

δεκτα ἀσφαλείας. Ἡ γεωργία λοιπὸν καὶ τὸ ἐμπόριον τὰ μάλα διευκολύνεται καὶ κερδίζει καὶ δαπάνας καὶ χρόνον.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀναλαβούσα τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου ἐταιρία πολλὰς ἔξει τὰς ὠφελείας· διότι ἐκτὸς τῶν πόρων, οὓς θὰ ἔχη ἐκ τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν χωρῶν τούτων, εἶνε καὶ τὸ ζήτημα τῆς μεταφορᾶς ἐπιβατῶν, ὅπερ προϊόντος τοῦ χρόνου μεγάλως θὰ λάβῃ διαστάσεις.

Ὁ πληθυσμὸς τῶν ἐπαρχιῶν Ἡλείας, Πατρῶν, Καλαβρύτων, Αἰγιαλείας καὶ Κορίνθου εἶνε πυκνὸς καὶ πολλὰς θὰ ἔχη τὰς ὠφελείας καὶ ἐκ τῆς κινήσεως τούτου. Πλὴν δὲ τούτου ἔχομεν τοὺς Ἑπτνησίους καὶ τοὺς τὴν ἀπέμνησεν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ Ἡπειρον οἰκοῦντας, οἵτινες θὰ συρρέωσιν εἰς Κατάνωλον καὶ Πάτρας καὶ ἐκεῖθεν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου θὰ διευθύνωνται εἰς Ἀθήνας καὶ Πειραιᾶ, ὅπῃθεν θὰ διασκορπίζονται εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς ἀνατολικῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, Ῥουμανίας, Ῥωσσίας, Μ. Ἀσίας, Συρίας καὶ Αἰγύπτου. Οὐδεὶς δὲ πρέπει νὰ ὑποθέσῃ ὅτι οὗτοι θὰ προτιμῶσι τὴν διὰ θαλάσσης εἰς Πειραιᾶ μεταβάσιν των, ἥτις πολλὰ ἔχει τὰ δυσάρεστα καὶ πολλὰς τὰς περιπετείας, πολυδάπανος εἶνε τοῖς ἐπιβάταις, καὶ χρόνον οὗτο ἐξοδεύουσι· διότι τὰ θαλάσσια ταξίδια στεροῦνται τῆς ἀκριβείας τοῦ χρόνου τῆς ἀναχωρήσεως καὶ ἀφιξεως εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον ἢ κακοκαιρία εἶνε πάντοτε ἀφορμὴ βραδυτήτων καὶ ἀργοποριῶν· πρὸς δὲ εἶνε καὶ πολυδάπανα διὰ τὰς μεταφορὰς ἐν τῇ τῆς ζῆρξ τῶν ἐπιβατῶν καὶ σκευῶν των καὶ ἐν τῇ διὰ λέμβων ἀποβιβάσει καὶ ἐπιβιβάσει.

Ἀλλὰ μόνον ταῦτα εἶνε τὰ πλεονεκτήματα τοῦ σιδηροδρόμου; Εἶπομεν ὅτι ὁ σιδηροδρόμος οἰκονομεῖ καὶ χρόνον πολὺν καὶ τοῦτο ἔνεκα τῆς ταχύτητός του. Καὶ ἰδοὺ. Ὁ ἐκ Πύργου ἐπιβάτης, ἵνα ἀφίχθῃ εἰς Ἀθήνας, ὀφείλει νὰ δαπανήσῃ νῦν ὥρας 24 καὶ πολλὰ νὰ ὑποστῇ καθ' ὅδον ἐπιβιβαζόμενος καὶ ἀποβιβαζόμενος, ἐνῶ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου μόλις θὰ δαπανήσῃ 11 ὥρας καὶ θὰ ἦνε ἀπηλλαγμένος ἐκ τῶν ἐνοχλήσεων τῶν ἐπιβιβάσεων καὶ ἀποβιβάσεων, τῶν λεμβούχων καὶ τῆς ἐπιβιβάσεως τοῦ καιροῦ. Οἱ ἐκ τῶν Πατρῶν ἐπιβάται, οἱ δαπανῶντες νῦν 14 ὥρας ἵνα ἀφίχθῃ διὰ θαλάσσης εἰς τὴν πρωτεύουσάν, θὰ δαπανῶσι διὰ τοῦ σιδηροδρόμου κατ' ἀνάγκη ὅσον μόλις 9 ὥρας. Οἱ ἐκ Ναυπλίου ἐρχόμενοι εἰς τὴν πρωτεύουσάν δαπανῶσι νῦν διὰ θαλάσσης τοὐλάχιστον 11 ὥρας, ἐνῶ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου θ' ἀφικνοῦνται εἰς 5 ὥρας κατ' ἀνάγκη ὅσον καὶ θὰ ὦσιν ἀπηλλαγμένοι οὐ μόνον τῆς διὰ λέμβων ἐπιβιβάσεως καὶ ἀποβιβάσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς φροντίδος τῆς ἀνάδου ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Ἀθήνας.

Ἐὰν δὴ ποτε λοιπὸν ὄψιν καὶ ἂν ἐξετάσῃ τις τὰ πλεονεκτήματα τοῦ σιδηροδρόμου εὐρίσκει ὅτι εἶνε ἀσυγκρίτως ἀνώτερα τῶν ἀτμοπλοίων. Τούτου ἔνεκα εὐκταῖον εἶνε τοιαῦτα ἔργα, ἅτινα, ὡς εἶπομεν, θὰ μεταβάλλωσι τὴν ὄψιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἰδίως τῶν μακρὰν τῆς θαλάσσης χωρῶν αὐτῆς, νὰ ἐνισχύωνται ὅλαις δυνάμεσι παρὰ παντὸς πολίτου καὶ μάλιστα παρὰ πάσης κυβερνήσεως ἐλληνικῆς.

Περὶ τῆς στερεᾶς καὶ ἐπιστημονικῆς κατασκευῆς τῆς γραμμῆς ταύτης εἶπομεν προηγουμένως, ὁμιλήσαντες περὶ τοῦ μέρους αὐτῆς, ὅπερ πρὸ ἡμερῶν ἐπεσεκλήθημεν. Ἐπίσης δὲν ἐκτεινόμεθα καὶ περὶ τοῦ ὕλικου τῆς ἐταιρίας. Τοῦτο κεῖται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν πάντων, οἵτινες βλέπουσιν ὅτι ἐπρομηθεύθη ἐκ τῶν γνωστοτέρων ἐργοστασίων τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ Βελγίου καὶ παραδίδεται ἀναλόγως τῇ προόδῳ τῆς ἐργασίας. Ταῦτα σήμερον γενικῶς περὶ τῆς ὅλης γραμμῆς τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου καὶ μερικώτερον περὶ τοῦ ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Κόρινθον τμήματος αὐτοῦ¹.

Ὁ Κιρκελικὸς στόλος.— Ὁ στόλος τῶν Κιρκελικῶν δὲν ἀποτελεῖται σήμερον ὑπὸ φανταστικῶν τὴν κατασκευὴν σκαφῶν ὀπλισμένων διὰ κακῶν τηλεβόλων, ἐχόντων δ' ὡς πλήρωμα ἀνδρας προσημοίους τοῖς ἐπὶ τῶν σινομημάτων παριστανόμενοις καὶ διοικουμένοις ὑπὸ χονδρειδῶν μανδαρινῶν ἀγνοούντων τὴν χρῆσιν καὶ αὐτῆς τῆς πυξίδος.

Τούναντίον ὁ σινικὸς στόλος περιλαμβάνει:

1. Δύο δρόμωνας καὶ δέκα κανονιοφόρους.
2. Δύο καταδρομικά, δύο κανονιοφόρους, τρεῖς ἀποστόλους, δέκα τρεῖς ὀπλιταγωγούς καὶ τρεῖς ἀκταιωρούς.
3. Δέκα κανονιοφόρους ἢ ἀτμοβάριδας.
4. Δέκα μονόκροτα καὶ κανονιοφόρους ναυπηγηθέντα ἐν Σαγκαί καὶ μετασχηματισθέντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ὀπλιταγωγὰ καὶ σκευαγωγὰ.
5. Ἐξ τορπιλλοβόλα.
6. Τρεῖς ἀτμοτελωνίδας.
7. Δύο θωρηκτὰ ἐν τῷ νεωρείῳ τοῦ Στετίνου ναυπηγηθέντα καὶ αὐτόθι εἰσέτι παραμένοντα.

Τὰ κυριώτατα ἐλαττώματα τοῦ σινικοῦ ναυτικοῦ εἰσὶν ἡ ἔλλειψις ἐπαρκῶν καλῶν ἀξιοματικῶν, ἡ τάσις τῶν ναυτῶν, καίτοι ἐθελουσίως κατατασσόμενων, πρὸς λειποταξίαν ἐν καιρῷ πολέμου, καὶ τὸ πολυειδές τῶν τηλεβόλων καὶ πυροβόλων ἀγορασθέντων εἰς τὴν διαφόρους περιστάσεις. Τὰ τηλεβόλα ἰδίως εἰσὶ συστήματος Κρούπ, Ἀρμστραγκ, Οὐίθουρθ καὶ Λαβάρ, τὰ δὲ πυροβόλα συστήματος Ῥέμιγκτωφ, Σασιπῶ, Σναϊδερ, Μαρτίνη καὶ Μακζέρ.

1. Ἡμερολόγιον.

ΕΚΔΙΚΗΣΙΣ¹

Α'.

Ὁραία εθινοποιρὴν ἀνέτειλε πρῶτα,
ἢ πάχνη διαλύεται εἰς ὄροσον βαθμηδόν,
στίλβει ὡς δάκρυ ποῦ ψυχῆ σταλάζει οὐρανία
ἐπάνω χλόης νεαρᾶς καὶ ἀνθῶν εὐωδῶν.

Νεφέλη πορφυροβαοῆς εἰς τὸ βουνὸν σταθεύει,
χουμένον βόσκ' εἰς τὰς πλευράς τὸ ποιμνιον παιδρῶν,
ἀπὸ τοῦ ὕψους ὁ ποιμὴν τὰ κάτω ἐποικτεῖται,
καὶ ἔχει τὸ πνεῦμα ἤριμον, τὸ ὄμμα καθαρὸν.

Κάτω ἐκεῖ τὸ σήμαντρον ἤχει παρεκκλησίου,
ὅπερ ἰγείρεται λευκὸν εἰς ὕψωμα τερπνόν·
ἐκεῖ κοιμῶνται οἱ νεκροὶ καὶ ὁ στερηθεὶς τοῦ βίου
εἰς δολοφόνον κτύπημα, καὶ ὁ ἥσυχος θανάων.

Περὶ ἐν μνήμῃ ἀνθοστεφῆς μὲ δακρυμένον ὄμμα
ἴσταται πλήθος συμπαθεῖς ἐν θλιβερᾷ σιγῇ·
τὸ δάκρυ καταλείβεται θερμὸν ἐπὶ τὸ χῶμα,
ἢ προσευχὴ ἀνέρχεται εἰς οὐρανὸν γογγύη.

Τοῦ ἱερέως ἡ φωνὴ ἐν συγκινήσει πάλλει,
καὶ διατρέχει πένθος τὰ δένδρα γογγυσμός,
ἀπὸ κρημνῶν βρουσακεπῶν τὸ ὕδωρ πίπτει ψάλλει,
καὶ δακρυφόρος πανταχοῦ ἀκούεται λυγμός.

Ὁ ματαίότης τῶν θνητῶν! μνημόσυνον τελεῖται
τί ἀναξίεις, ἄνθρωπε, τὴν παλαιὰν πληγὴν;
ὦ, ἄφρονος τὸ παρελθὸν γαλήνιον νὰ κεῖται,
μὴ συνταράττης τὸν νεκρὸν εἰς τὴν βαθεῖαν γῆν.

Ἐν δάκρυ χύνεις ἄλυπον, ἐκβάλλεις ἕνα στόνον,
καὶ εἶτα φεύγεις, ῥίπτεις εἰς τὴν ζωὴν φαιδρόν,
τὸ μνημ' ἀφίνας ἔρημον καὶ τὸν θανάοντα μόνον,
καὶ ἀνάπτεις νέαν κάμνον' ἐπὶ στήθῃ τῆς μητρὸς.

Β'.

Βοᾶ ὁ κώδων θλιβερά, ὁ ἄνεμος συρίζει,
ἢ γρατὰ χίτρα κάθηται, ὡς ἀπολιθωμένη,
ἐπὶ εἰκόνας κρεμαστῆς τὸν ὀφθαλμὸν στηρίζει,
καὶ ἀτελεύτητος στοργὴ μετ' ἄλγους μεμιγμένη
εἰς τὸ οὐρανὸν ὄμμα τῆς ζωῆς καὶ πῦρ θανατίζει.

Τὸ σῶμ' αὐτὸ τὸ ζωντανὸν ἐκ τῆς ψυχρᾶς εἰκόνας
τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ ἀντλεῖ ὁ ἄνεμος εἰσπνέων
τὸ κρεμαστὸν εἰκόνημα σσελεύει μονοτόνως,
ὅπερ παρίσται γλυκὰ προσμειδῶντα νέον,
—παρηγορία ἀλγεινή, γλυκὴς τῆς χίτρας πόνος.

Ἐκεῖ μου, πῶς δὲν μου ἔμειψαν ζωντανὸς κινεῖσαι,
χαμογελαῖς τὰν ζωντανὸς καὶ μὲ γλυκοκουτάζεις,
μὰ σιωπῶν τὰ χεῖλη σου! αὐτὰ τὰ χεῖρα λῦσε,
ποῦ εἶχες τὴν συνήθειαν ζεστὰ νὰ μ' ἀγκαλιάζεις!
μοῦ λέγουν πῶς σ' ἐσοκώσταν καὶ αἵματοκυλισμένον
σ' ἰβάλανε σὸ μνημ' αἰγῶμος περιμένον
ἐγὼ μὲς τῆς χίτρας σου βῆμα.

Ἐπιμένον νὰ καθίσωμε συντροφικὰ σὸ δειπνο—
δὲν ἔχω ἄλλη συντροφιά, ἢ κατακαυμένη! —
μοῦ λέγουν τὸν αἰώνιον πῶς ἐκοιμήθης ὕπνο·
δὲν τὸ πιστεύω· καθαρὴ ἢ κλίση σὲ προσμένει.

1. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ παρόντος ποιήματος ἐλήφθη ἐκ γνωστοῦ ἱερολογοῦ ὀράματος, καθ' ὃ ἀστοργοὶ χεῖρες, ὄργανα φανατισμοῦ ἄγριου, ἐδολοφόνισαν νέον τινα, τὸ μόνον στήριγμα δεσφῆτος μητρὸς, τῆς ὁποίας αἱ ἡμέραι βίουσιν εἰς πύρινα δάκρυα. Ὁ ἐν τῷ ποιήματι ἀδελφὸς τοῦ φανευθῆντος εἶνε πλάσμα τοῦ ποιητοῦ.

στρωμένη μὲ τὰ χεῖρα μου... Μὴ μου ἀργῆς, παιδί μου!
ἄχ εἶναι ὀσφία
γεμάτων ἢ ψυχῆ μου!
ὁ κόσμος εἶναι ἀπίστος, γεμάτος προδοσία..

Ὁ, ὄχι, εἶναι ὄνειρο φρικτὸ ποῦ θὰ περάσῃ
εἰν' ὄνειρον ὁποῦ συγγὰ τῆς μάννας βασανίζει·
πότε νὰ φέξῃ! ἢ αὐγὴ καθὼς γλυκογελάσῃ,
τὰ μάτρα ὄνειρα εὐθὺς μὲ τῆς σκαίης σκορπίζει...
εἶδα πῶς τὸ πρῶτ' πρῶτ' χαρούμενος ἐπήγε,
καὶ ἐκεῖ σὸ μεσημέρι,
— ὄνειρο μάτρα φύγε! —

μοῦ τὸν ἐφέραν σκεπτό, χλωμὸ σὺν τ' ἀγιοκέρι!

Ἄχ, οὐέ μου! ποῖς σοῦ ἔκλεψε τὸ γέλοιο ἀπ' τὸ στόμα;
γιατί τὰ μάτια τὰ γλυκὰ ἔχεις βαρῆ κλεισμένα;
ἄχ, ποῖς σοῦ πήρε τὴν ψυχὴν καὶ μ' ἄφησε τὸ πῶμα,
ποῖς τὴν πηγὴν ἐξήρανε, ποῦ δρόσιζε καὶ ἔμένα;
ἔρημ' ἐστὶν ὁ κόσμος, ἔρημη! μὴ τὴν εἰκόνα μόνον!
τῆς ὀμιλῶ καὶ θέλει
νὰ μοῦ εἴπῃ μὲ πόνον,
καὶ ἀντὶ λαλιάς χαμόγελο σπαρτακτικὸ μοῦ στέλλει!

Ἐκεῖ μου, σὺν τῷ λογισμῷ σὸν νοῦ σου ἀναβιβαίνεις,
καὶ ἀγγελικὸ χαμόγελο σὲ χεῖλη σου βοδίζει;
βλέπεις ἐμπρὸς σου τὴν ζωὴν σὺν νόφῃ στολισμένην,
καὶ ἕνα ὄνειρο χροῦσὸ σὸν νοῦ σου φτεροφύζει; ...
τώρα θαρρῶ τὸ γέλοιο σου μέσα σὸ δάκρυ πλῆει,
γιατί θωρεῖς, παιδί μου,
τὴν μάννα σου ποῦ κλαίει.
φαρμάκι ἔχω σὲ χεῖλη μου, φαρμάκι σὲ ψυχῆ μου!

Βοᾶ ὁ κώδων πένθος, ὁ ἄνεμος γογγύζει,
ἐκ τῆς εἰκόνας τοῦ υἱοῦ δὲν ἀποσπᾷ τὸ βλέμμα,
καὶ πότε θρήνημα ὀξὺ τὰς αὔρας διασχίζει,
πότε παράπονον πικρὸν ἀκούεται ἤρημα.

Τί εἶναι τὸ μειδίωμα ἐκεῖνο τῆς εἰκόνας!
τί παιδικὸς παράδεισος σὲ χεῖλη ἀνατέλλει!
πῶσαι εἰκόνας ἱλαρὰ ἀνέρχονται ἀφώνως,
καὶ παρελθούσης φάλλουσιν εὐδαιμονίας μέλη!

Γ'.

Νῦν φοβερά! τὸν οὐρανὸν τὸν συνωφρωμένον
φωτίζου ἀδιάλειπτοι τῶν ἀστραπῶν παλμοί,
καὶ φαίνονται λαδύρινοι νεφῶν συστροφόμενον
πίπτουν, θεῖλλης πύδρομοι, δγκώδεις ψεκασμοί.

Πότε καὶ πότε ἀντηχεῖ ταχὺς βημάτων κρότος,
καὶ λαλιά ἀσθμαίνουσα καὶ ἀνταύγεια φανοῦ·
εἶτα σιγῇ ὁ δετὸς μὲνεται καὶ ὁ νότος,
καὶ αἰετοῦται αἱ ὄροφα εἰς βρῦντον κερουνοῦ.

Ἐβρίχει, παιδί μου, βρίχεται μέσα σὸ κρῦ χῶμα,
νὰ σὲ ζεστάνῃ ἢ ἀγκαλιὰ τῆς μάννας δὲν ἔμπερι!
τοιαῦτα εἰς τὸ ἔρημον ἤχου τῆς χίτρας θάμα,
καὶ εἰς τῆς θεῖλλης τὰ πτερὰ ἀρπάζοντ' αὐθωραί!

Δ'.

Κάτω εἰς ὄρον ἀσφαλῆ, ὅστις περιφρουρεῖται
ἀπὸ τοῦ νότου τὰς πνοὰς ὑπὸ κρημνῶν ἀδάτων,
πλοιάριον διερωγὸς βραδείως προσωθεῖται,
καὶ ἀγευροβολεῖ φυγὸν τὴν βίαν τῶν κυμάτων.

Ἀκόμη πάντρα τρέμουσι σὸν κρότον τῆς ἀλύσου,
καὶ ἀνοπομόνος ἐκπῆδ' ἀνήρ τις εἰς τοὺς βράχους,
ἐν συγκινήσει τὴν ἀκτὴν ἀσπάζεται τῆς νήσου,
καὶ ἐν μίσῳ σκότους καὶ βροχῆς βαδίζει μετὰ τάχους!

Μη τὸν προσμῆνη νεαρῆς συζύγου ἢ ἀγκάλῃ;
μήπως πρὸς γέροντας γονεὺς μετὰ στοργῆς πηγαίνῃ;
βαρυστενάζων φέρεται ἐν τῇ ἀνεμοζάλῃ,
καὶ λόγοι τῶν χειλέων του πετοῦν συγκεχυμένοι.

Βρέχει· κατέρχεται βοῶν τὸ βέσμα τοῦ χειμάρρου
καὶ στίλβουσιν αἱ κορυφαὶ τῶν φαλακρῶν πετρῶν,
χορεύουσιν αἱ ἀστραπαὶ ἐπὶ λευκοῦ μαρμάρου,
ὅπερ σκεπάζει πρὸ ναοῦ ἐν μνήμα θλιβερόν.

Ἐπὶ τὸ μνήμα ῥίπτεται μετὰ περιπαθείας,
καὶ τὸ βρεγμένον μάρμαρον ἀκρόν περὶ βίλλαι.
«Ὁ ἀδελφε μου, ἀδελφε, θῆμα ψυχῆς ἀγρίας!»
ἐθρήνη· καὶ ἡ καταγιγίς θρηνοῦσα ἀντελάλει.

Ὁς πένθους ἄγγελος πρηνῆς ἐπὶ τοῦ τάφου κεῖται,
ὡς ὄμιλῶν μὲ τὸν νεκρόν. «Τόσον καιρὸν μακρὰν σου!
σ' ἐπόθησα, σ' ἐδίψησα! ἄχ, ἡ ψυχὴ μ' ἀρκεῖται
καὶ μὲ αὐτὴν νὰ ὄμιλῃ τὴν ἀφανῆ σκιάν σου!

«Ἄς ἀναπνέω τὸν αὐτὸν ἀέρα, ὅστις κλαίει
περὶ τὸ μνήμα ἢ αὐτὴ ἀκτίς ἄς μὲ φωτίζῃ,
ἥτις εἰς κύματα θερμὰ στὸ μάρμαρόν σου βρεῖ,
ἄς μὲ μαστίξῃ ἢ καταγιγίς, ἥτις καὶ σὲ μαστίζει!

«Ὅταν μ' ἀπίσπασαν μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ταφῆς σου,
ἀπέσπασαν τὴν καρδίαν μου ἔφρόνουσαν πῶς λυπεῖται
κι' ὀπίσω μου θρηνητικὴ ἀντήχει ἢ φωνὴ σου...
ἄχ, δι' ἐμὲ παράδεισος εἶναι ἡ γῆ ποῦ κεῖται.

«Ἐξαετῆ δεσμά! πρὸς τί, διότι δολοφόνοι
τὸ αἷμά σου ἐξέγυσαν τ' ἀθῶν! σὺ εἰς μνήμα,
ὅπου τὰ παθῆ τῶν θνητῶν σιγῶσι καὶ οἱ πόνοι,
κι' ἐγὼ εἰς μνήμα φυλακῆς, ἀπελπισίας θῆμα!

«Συνεπληρώθη ἡ ποινὴ — τῆς Δίκης κατασχόνῃ —
καὶ τῆς ἐλευθερίας μου καὶ πάλιν ἀπολαύω.
ἐπέρανε τὸ ἔργον σου ψευδῆς δικαιοσύνη;
ἦλθ' ἢ σιερὰ καὶ εἰς ἐμὲ τὸ δίκαιον νὰ λάβω.

«Ἐκδίκησις! σὺ ἤρχεσο στὰ σκότη τῆς εἰρκτῆς μου,
σὺ τῆς ἀπελπισίας μου ἀπίσεις τὸ βάρος,
κι' ἐσπώγγιζες τὰ δάκρυα τὰ ἐπὶ τῆς μορφῆς μου,
καὶ ἐνεφύσας ἐν ἱμοῖ καὶ δυνάμιν καὶ θάρρος.

«Ἦλθον! διέδην ἔξωθεν τοῦ οἴκου μας ἢ στέγῃ
ἀπαίσια εἰς τῆς μητρὸς τὰς οἰμωγὰς γογγύζει.
Ὁ χρόνος δὲν ὠφέλησε, τὸ τραῦμα ἔτι φλέγει,
τὰς γηραιὰς ἡμέρας τῆς ὀνόνας κατακλύζει.

«Στὴν αἰωνίαν κλίνην σου πλανῶ τὰ βήματά μου
σὲ ἔρρανα μὲ δάκρυα, τὸ αἷμα τοῦ φονεῖος
ἄς συμπληρώσῃ τὴν σπονδὴν ἄρκοῦν τὰ δάκρυά μου
εἰς δάκρυ ἐκθλιγμένον σκοπὸς ψυχῆς γενναίας.

«Ὁυχὶ νὰ κλαύσω ἔργουμαι ἀλλὰ νὰ σ' ἐκδικήσω.
κατόπιν αἱ ἡμέραι μου εἰς δάκρυα ἄς βρῶσιν·
ἔχω ζωὴν ὑλόκληρον διὰ νὰ σὲ θρηνήσω,
καὶ τὰ ὄστα σου τὰ λευκὰ εἰς δάκρυα νὰ πλεύσων!

«Ἄχ! ἀπαλπίς· εἰκὼν! ἰδὼ αἰμοσταγῆς μνημεῖον,
ὅπερ ἀνεσκαψὲ στυγνὸς βραχίονας δολοφόνου,
ἔκει ὁ οἶκος ἔρημος στοὺς κόλπους του ἐγκαλεῖων
σκιάν μητρὸς σφαδάζουσας στοὺς ὄνυχας τοῦ πόνου!»

Ἄνακηδῆ ὡς λέων τραυματίας,
ἀγρίως λάμψεις τῶμα του σκορπίζει,
καὶ σπᾶ τὴν μάχαιράν του μετὰ βίας,
ἥτις εἰς τὴν πυγμὴν του σπλαγίζει.

«Ἀκόμη ζωὴ! τὰ βωμαλέια μέλη,
πλήρη ζωῆς κινεῖται· κ' εὐκαμπίας,
μειδίαιμα στὰ χεῖλη μ' ἀνατίλλει,
μοὶ νεύει ἡ ζωὴ μετὰ μαγείας.

«Ἐνῶ ἕκαστος τρέφει ἄχ! τὸ γέωμα
μὲ τὴν λεόντειον αὐτοῦ καρδίαν,
καὶ σκελετὸς σαπρὸς, σκολήκων βρόμα,
ὕπὸ τὴν γῆν ἀπλοῦται τὴν βαθεῖαν!

«Ἄλλ' ἐν ζωῇ, ζωὴν ἄς ἐκδικήσω·
ματαιῶς μὲ φωνὴν ὁ νοῦς βαρεῖται
στυγμὴν ἐκείτην κράζει μοι: «Ὅπισθε!»
εἰς τὴν καρδίαν ἔχω τρικυμίαν!

«Τοῦ παρελθόντος πᾶσα ἡ μαγεία,
ὕπὸ τὸ μνήμα τοῦτο ἰκαλύφθη,
πᾶσα τοῦ μέλλοντος ἡ εὐτυχία
προσπταίσασα ἰδὼ κατεσυντρίφθη.

«Αἱ μαῦραι σκέψεις μου ἰδὼ στενάξουν
περὶ τὸ προσφιλὲς αὐτὸ μνημεῖον,
καθὼς οἱ μαῦροι κόρακες κλαγγάζουν
κυκλόνοντες μόνηρας μαυρολεῖον.

«Σὲ ἐλησμόνησαν, ψυχὴ γλυκεῖα,
τὸν φόνον σου ἐκάλυψεν ἡ λήθη,
μετὰ τὸ δάκρυ ἢ παρηγορία·
ἄχ, κί' ὁ φονεὺς αὐτοῦ ἐσυγχωρήθη!

«Σὲ λησμονεῖ τῶν συγγενῶν τὸ πλῆθος
στοῦ βίου τὰς μερίμνας καὶ τὰ πάθη,
κι' αὐτὸ τῆς ἐρωμένης σου τὸ στήθος
εἰς ἄλλου ἐναγκάλισμα ἰάθη.

«Ἄλλὰ τὸ ἄλγος πᾶν βοᾶ ἐν λύσση
εἰς τὴν πιστὴν καρδίαν τῆς μητρὸς σου·
ὁ νοῦς μου τρέπεται νὰ καταμνησθῇ
τὴν αἰῶσον τῆς φλογερᾶς τῆς νόσου.

«Ἄλλὰ κ' ἐντός μου κόλασις ὁποῖα!
τὴν χεῖρα φέρω πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου,
ὄγκουται μετὰ πάθους ἢ καρδία
καὶ βρεῖ πόρινον τὸ δάκρυόν μου.

«Ἀκμαῖον, ὄγα σὲ βλέπω πάλιν,
ἤριμα μεδιᾶ τὸ πρόσωπόν σου,
ἀνοιγώ μετὰ πόθου τὴν ἀγκάλην,
αἰσθάνομαι τοὺς κτύπους τῶν παλμῶν σου!

«Ἐῖτα — ὦ ἄλγος! — κεῖσ' ἐξηλωμένος·
οὔτε μειδίαιμά τι, οὔτε βλέμμα!
εἶσαι ἀπαίσια στεφανωμένος,
βαρὺ καὶ μέλαν βρεῖ σου τὸ αἷμα...

«Ποῦ εἶσαι χρόνος παντοδυναμία,
ἥτις εἰς κόριν τὰ θνητὰ σωρεύεις,
ἥτις τὸ τραῦμα τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ
αἰμάσσον λεληθότως θεραπεύεις;

«Τὸ περωτόν σου βῆμα διαθαίνει,
πλὴν τὸν φανὸν τῆς μνήμης μου δὲν σβύνει!
ἢ παλαιὰ πληγὴ ἰδὼ φλεγμαίνει,
ἀναπολῶ τὰ πρόσθεν ἐν ὀδύνῃ.

«Οἶκτος κ' ἐκδίκησις, συγκεχυμένοι
σπαράσσου τὴν ψυχὴν μου ἀμειλίχτως·
«Αἷμα!» βοᾶ ἢ μὲν ὡς μαινομένη,
δακρύων ποταμὸν διψᾷ ὁ οἶκτος.

«Αἰ σκέψεις μου μὲ αἷμα πορφυροῦνται,
πᾶν βῆμα τῆς ζωῆς μου εἶναι κόνος,
πᾶσ' αἱ χορδαὶ τοῦ στήθους μου δονοῦνται,
κ' ἐκδίκησιν βωῶσιν ὁμοφώνως.

«Ναί! τῶμα του τὸ δόον μ' ἀνεψίζει
μετ' ἀνεκφράστου πόνου κι' ἀγωνίας·
ὁ ἔσχατος του στόνος καὶ ἀδίκως,
ὡς σάλπιγξ τῆς δευτέρας παρουσίας.

«Κατάρατον τῶν ἰδεῶν τὸ νῆμα,
ἀν τὴν ἐκδίκησιν ὄφαινον παύσῃ·
ἢ κλίην μου εὐθὺς ἄς γίνῃ μνήμα,
ἀν κλίην ἐπ' αὐτῆς ἐν ἀναπνοῇ.

«Κατηραμένη ἢ δικαιοσύνη
ἥτις ἀντὶ μὲ χεῖρα οὐρανίαν
τοῦ θύματος τὸ ἄλγος νὰ ἠδύνη,
σπιδόνει τὴν τιμὴν του τὴν ἁγίαν.

«Τὴν σπαίρουσαν τοῦ ἀγαθοῦ καρδίαν
αὕτη σατανικῶς κτυπᾷ ἐκ νέου,
ποτίζει ὄζος τὴν ἀπελπισίαν,
ἥτις διψᾷ τὴν ὀρότον του δικαίου.

«Γεῖλα θριαμβικῶς ὁ κακούργητας,
καὶ κλαίει ὁ παθὼν» — Ἴδου ὡς λέων,
ἀνακηδᾷ τὸ δάκρυον σπογγίσις,
ἐκδίκησιν δικαίαν ἀποπνέει!

«Θνητὴ δικαιοσύνη, σὺ ὀπλίξεις
τὴν χεῖρα τοῦ κακούργου τὴν ἁγρίαν,
σὺ τοῦ καλοῦ τὸ ἔργον ἀκονίζεις,
ὅστις βδελύσσεται τὴν κακούργιαν!»

Ἐν τῇ βροντῇ τῇ παρατεταμένῃ
ἢ ὀργισμένη του φωνῆ ἐτάση·
βραίνε· ἢ ἀστραπὴ κυμαίνουμένη,
ἐρωτίζει τ' ἀνόμαλα ἰδέσθ.

Τὰ πνευμά του πορῖσσι· ζωογραφεῖται
ὀδονηρόν εἰς τὸν ἀέρα θράμα,
ὅπερ ἐνώπιον αὐτοῦ ὀρχεῖται
εἰς ἀστραπῶν συγχῶν καὶ σκότους κράμα.

Φαίνεται ἄνω μέγας νεανίας
μὲ ἀγγεῖον σπασμὸν περὶ τὸ στόμα·
μὲ βλέμμα ἔμπλεον μορφῆς γλυκεῖας
τὸ πειδνόν του ἀποκρύπτει σῶμα.

Εἰς τραῦμα γαῖον ὑπὸ τὸ πλευρόν του
τ' ἀρσπερόν, ἐπίθεος τὴν χεῖρα
εἰς αἵματα λουμένον; ὁ χιτῶν του
εἰς τὰς νεφίλας λάμπει ὡς πορφυρά.

Ἐκεῖ ἔξαιφης μὲ μορφὴν δαιμόνων
κακούργων στίρος ἐνεδρεῖον κύπτει,
ἐκσπενδονίζει σφαῖραν δολοφόνον,
ὁ νέος ταλαντεύεται καὶ πίπτει.

Ἀκούεται ἀπελπισίας στόνος,
κ' ἐπὶ ἀτάτων νεφιδῶν ἐρήμων
μὲ τὴν ὄρμην πλανᾶται τοῦ τυφῶνος
τοῦ θύματος ἢ μήτηρ μελανίμων.

Καὶ ὁ ἐκδικητῆς συντετριμένος·
«Ἄρει, ἄρει!» ἀνακραυγάζει· τρέμων·
καὶ προχέουσι, βοᾶ ἔξωκωμένος·
ὁ χιτῶνος κί' ἢ βία τῶν ἀνέμων.

Ε΄.

Ἐμπρὸς του ἑτοιμάρουτος ἐγείρεται οἰκία
κι' ἀπαίσις φωτίζεται ὑπὸ τῶν ἀστραπῶν·
εἰς θύρας θρηνοῦσιν σαπρᾶς ἢ τοῦ ἀνέμου βία,
πνεῦμα ἔκει καταστροφῆς πλανᾶται στυφροπῶν.

«Μὴν ἀπατώμαι; εἶν' αὐτὸς ὁ τοῦ φονεῖος οἶκος;
καὶ ὅμως ἦτον εὐσχημοὶ τὴν ἰσοχὴν ἱερίην,
ὅποτε διωκόμενος ἀγρίως καὶ ἀδίκως,
ἄφῃκα τὴν πατρίδα μου μὲ πένθος καὶ ὀδύνην.

«Ὁ, ναί, ἦτον εὐπρόσωπος ἢ στέγη ἢ ὁποῖα
τὰς φρένας περιέβαλλε τὰς μακρὰς κί' ἀνόμους·
ἐσθῆτα περιέβαλλετα· σερμὴν ἢ πονηρία,
βρακένδυτος ἢ ἀρετὴ πλανᾶται εἰς τοὺς δρόμους.

«Μὴν εἰς αὐτὸ τὸ οἶκημα τὸ ἥρειπιωμένον
τὸ βῆμα ἤχησε βαρὺ τῆς θείας τιμωρίας;
ἐβλήθη ὑπὸ κεραυνῶν θεοῦθεν πεμπομένων;
ἔρριξ' ὑπὸ δονήσεως τῆ· γῆς ὑποθνοσίας;»

Εἰς τὴν ἀβλὴν εἰσέρχεται· καθόσον πλησιάζει,
ἀκούει τι ὡσεὶ ἄρας καὶ βλατομηρίας μίγμα·
προσέρχεται, ἀκτίς φωτὸς τὴν ὄψιν του ἀγάζει,
ἀπὸ θυρίδος χαμηλῆς· ἐξερχομένη ῥήγμα.

Βλέπει τοῦ δόματος ἐντός, κ' ἡ κόμη του ὀρθοῦται·
ἐπὶ στρωμνῆς ἑλαίνης σφιγντὰ προσοδομένου·
ἀνὴρ ἀπαισιόμορφος σφαδάζων ἔκπλοῦται,
τὸ βλέμμα ἔχει ἀπλανεῖ, εἶν' εἰς ἀφροῦς λουσιμένους.

Ζητεῖ νὰ ἀνασηκωθῇ, τοὺς γρόνθους του ἐπαίρει,
τώρα, ὡς ταῦρος ὀρρωπθεῖ; τὴν μάχαιραν, मुकᾶται,
καὶ σείεται ἢ ὀροφῇ· σφαδάζει, καὶ ἀπαίρει,
τώρα θρηνητῆ, παρακαλεῖ καὶ τώρα καταράται.

Πλησίον αὐτοῦ κῆθηται κατεπληκτοῦτα γραῖα,
τὸ πᾶλλον τῆς λυγρίας φῶς διλὸν τὴν περιούσι,
πρὸς τὸν φρηνήρη βλέμματα τοξεῖται φοικαλία,
καὶ τὰς κραυγὰς του μὲ στυγνὴν ἀπάθειαν ἀκούει.

Ἄλλ' ὅταν ἡ ὑπομονὴ αὐτῆς ὑπερχειλήσῃ,
στὴν σκελετωδῇ χεῖρᾳ τῆς τὴν μαστίγια ἀρπάξει,
καὶ ῥίπτεται ὡς Ἐρινύς, ὡς Ἐρινύς τὸν πλῆσσει...
Ἡ θεῖα δίκη καὶ αὐτὴ τὴν ὄψιν τῆς σκεπάζει!

Παλαίς· θρούμενος καὶ τοὺς ὀδόντας τρίχει·
ἀλλ' ἔξασα περιθεῖς καθὼς παιδίον πηθήσει,
τρέμα αὐτοῦ ἢ σιγῶν, ἢ γλώσσᾳ του τραυλίζει,
«Μάννα, ψελλίζει, ἔλιος!» καὶ παγωμένος φρίσσει.

«Φῶς, φέρε φῶς! στὰ σκοτεινὰ μου στήθουον καρτέρι,
ἔκει σαλεύουσιν σκιαὶ·
καὶ λάμπουν ἀγρίας ματαῖα!
Ἐκεῖ τοῦ δρόμου τῆ γωνιὰ ἀσπράφτει τὸ μαχαίρι.

«Μοῦ τ' ἔκουσθῆνε στὴν καρδίᾳ, φεῖδι ψυχρὸ μὲ πνίγει!
βλέπω κρανία, σκελετὰ,
ν' ἀνασηκῶσονται φρικτὰ!...
τ' ἀραχικασμένο στόμα του ὁ τάφος μου ἀνοίγει!

«Τὴ νεότη σου τῆ δροσερῇ χωρὶς αἰτία πῆρα!
μὴ μ' ἀγριοκυττάξῃς,
μὴ με κατασπαράξῃς!
φρικτὴ κατὰ μοῦδωκε ἢ μάννα σου ἢ χήρα!

«Φῶς! δός μου φῶς! Ἐτραυλίζε, καὶ ἀπὸ τοῦ μετώπου
κατέρχεται ψυχρὸς ἰδρώς·
ἢ γραῖα ἀπαντᾷ ἔρηος·
«Ὁ, τι μὰς πέρνει ὁ Θεός, δὲν δίδει χεῖρι ἀνθρώπου».

Ἐξωθεν βλέπει ὁ ἀνὴρ, ἀκούει μετὰ φρίκης,
τῶμα μὲ τρέμον εὐλαθῆ πρὸς οὐρανὸν ὑψόνει,
τὴν μάχαιράν του τὴν γομνὴν ὠθεῖ ἐντός τῆς θήκης,
κλίνει τὴν ὄψιν σκεπτικὴν, τὰς χεῖρας του σταυροῦνει.

«Τυφλός, παράφρων ὁ φονεὺς, βῶν ἐν τῇ κόλασι,
καὶ βλέπων πάλιν κόλασιν τοῦ μνηματῆς του πταν!»
Τῆ· καταγιγίδος ἢ ὀρητὴ σχεδὸν ἔχει κοπάσει,
κ' ἀγγέλλουν οἱ ἀλίετορες τὴν φθάνουσαν ἡμέραν.

Ὁρθρὸς βαθὺς ἀκούεται ἐκ μακρῶν χωρίων
κώδων ναοῦ· ὁ ἔτακτος παλμὸς αὐτοῦ δονεῖται·
περὶ τὸ οὐς ὡς βόμβημα ἐντόμου πελωρίου·
τώρα ἔγγυς, τώρα μακρὰν μακρὰν περιδινεῖται.

Σημαίνει' είν' εξορκισμός κατά της τρικυμίας, ήτις τὰ κάθυρα πτερὰ ἐπ' ἄλλης γῆς ἐκτείνει' πόρρω σκιρτῶ ἡ ἀστραπή εἰς νεφελῶν σωρείας, καὶ ὑποκώφως ἢ βροντῆ εἰς τὰς ἐκτάσεις οὐρανοῦ.

Περὶ τὰ ὄρη φωτεινὸς ὄριζων σελαγίζει, ἀκόμη κενταὶ σκοτεινὰ τὰ βάθη τῶν κοιλάδων, ἀντικαλεῖ ὁ χεῖμαρρος, τὸ φύλλον ψιθυρίζει στὸ βάπτισμα τὸ μαλακὸν τῶν ἀραιῶν ψεκᾶδων.

Φωτίζει τὰ παράθυρα ἐδῶ κ' ἐκεῖ λυχνία' ὅπως ὑπᾶγ εἰς τὸν ναὸν ἢ χωρική κοσμεῖται, ὠχρόλευκα προκύπτουσι τριγύρω τὰ χωρία. τὰ σκότη ἀποσύρονται καὶ ἡ ζωὴ κινεῖται.

Καὶ ὀκείδικητὴς ὠχρὸς καὶ κάθυρος καὶ τρέμων καὶ μὲ σφοδρὰν συγκίνησιν εἰς τὴν ψυχὴν στηρίζει πρὸς τὴν ὠρὰν ἀνατολὴν ὄμμα δακρῦν γέμον' φαειρὰ εἰκὼν εἰς τοῦ φωτός τὸ κύμα περυσίζει.

Μ' ἐπρόλαβες, ὦ τούρανοῦ φοικητὴ δικαιοσύνη! εἰς δρόμους ἐλικοειδέες βραδείως ἐρχομένη, προέλαβες τὸν σπεύδοντα' ἐξίλασμένη κλίνας ἢ πληγωμένη μου ψυχῆ, ἢ χεῖρ ἢ ὀπλισμένη

Τὸ ἔργον ἰτελείεσθε' μακρὰν αὐτοῦ τοῦ τόπου, ὅπου διέβη τιμωρὸν τὸ βῆμα αἰνὸν τὸργίλον! εἴν' ἀρεδὸς ν' ἀναμιχθῶν αἰ χεῖρες τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου τὰ ἔχνη φαίνονται τῶν θεῶν σου δακτύλων!

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν τινι δῆμῳ τῆς Σπυραξ ἐξελέχθη δῆμαρχος γέρον κτηματίας, ὅστις νῦν χαρίστησε τοὺς ἐκλέξαντας αὐτὸν διὰ τοῦ ἐξῆς λογιδρίου: «Σὺς εὐχαριστῶ, συνδημότα, διὰ τὴν τιμὴν τὴν ὁποίαν ἐκάματε εἰς τὰς πολιὰς μου τριχας νὰ τὰς θέσητε ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ δήμου».

* *

Ἡ μικρὰ Σοφία ἔλαβεν ὡς δῶρον μίαν κούκλαν, ἣτις ὅμως δὲν εἶχεν ἀρκετὰ μαλλιά.

Τὴν ἐπαύριον ἡ Σοφία λαμβάνει ψαλλίδιον καὶ κόπτει τὰ μαλλιά τῆς κούκλας τῆς.

— Τί κάμνεις ἐκεῖ; τὴν ἐρωτᾷ ἡ μεγάλη ἀδελφὴ τῆς.

— Τῆς κόπτω τὰ μαλλιά γιὰ νὰ δυναμώσουν! ἀπακρίνεται ἡ μικρὰ κυρία.

* *

Ὁ Ἀγαθόπουλος ἔχει ἰατρὸν τὸν κ. Μ*, γέροντα ὑπεροδοσηκοντούτη, εἰς δὲ ὅμως διατηρεῖ ἀπόλυτον, τυφλὴν ἐμπιστοσύνην.

— Δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον καλλίτερος γιατρός, λέγει συνεχῶς, οὐδέποτε θὰ συμβουλευθῶ ἄλλον ἀπ' αὐτόν.

— Καὶ πῶς θὰ κάμης ὅταν ἀποθάνῃ; τὸν ἐρωτᾷ τις τῶν φίλων του

— Ἐννοῶ σου κ' ἐπρονόησα δι' αὐτὸ, ἀπακρίνεται ὁ Ἀγαθόπουλος, κλείων πονηρῶς τὸν ὀφθαλμόν' ἐσκέφθηκα αὐτὰς τὰς ἡμέρας νὰ

ἴπαγω νὰ τοῦ ζητήσω προκαταβολικῶς κάμποςαις συμβουλαῖς δι' ὅλην μου τὴν ζωὴν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ δουλεία ἐξευτελίζει τοὺς ἀνθρώπους εἰς τοσοῦτον, ὥστε καὶ νὰ ἀγαπᾶται ὑπ' αὐτῶν.

Ἡ φιλυτία ὁμοιάζει κιδδηλοποιόν, ὅστις ἐλαμβάνει ὡς γνήσια νομίσματα τὰ κιδδηλα. ἅτινα αὐτὸς οὕτως κατασκευάσει.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐκ τοῦ δημοσιουμένου κατωτέρω πίνακος τῆς εἰσπράξεως τῶν τελωνείων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν, ἀριθμητικῶς καταδεικνύεται ἡ τεραστία αὐξήσις οὐ μόνον τῶν ἐκ τῶν τελωνείων τούτων εἰσδημάτων τοῦ κράτους, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τοῦ πλῆθους τῶν δύο τούτων πρωτευουσῶν τῆς Ἑλλάδος πόλεων. Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης ἡ εἰσπραξις τῶν δύο τούτων τελωνείων ἐν δικστήματι μίση δεκαετίας ἐπενταπλασιασθῆ σχεδόν. Τὰ δεδομένα ταῦτα τῶν ἀριθμῶν, εἰς οὐδεμίαν ὑποκείμενα ἀντίρρησην, δὲν πρέπει βεβαίως νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν αὐξήσιν μόνον τῶν κατοίκων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, περὶ ἧς οὐδεμία ἀμφιβολία, ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ πλοῦτος τῆς χώρας, διότι, ὡς γνωστὸν, ἀπὸ τινων ἐτῶν τὸ τελωνεῖον Πειραιῶς κατέστη μίση τῶν κεντρικωτάτων ἐμπορικῶν ἀποθηκῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς, χωρὶς νὰ παραβλασθῆ βεβαίως καὶ ἡ ἐμπορικὴ σημασία τῶν ἄλλων πόλεων τοῦ κράτους, ἣτις ἀνάλογα κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥτον δεδομένα παρέχει.

Πηραξ εἰσπράξεωρ

τῶν τελωνείωρ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.

Ἔτη	Πειραιῶς		Ἄθηνῶν	Ἄλ. ποσόν
	Δρ. Π.	Δρ. Π.		
1873	2102798	240382	2253180	
1874	2246941	358106	2605047	
1875	2445562	281803	2727365	
1876	2793155	373335	3166490	
1877	2720839	301594	3022433	
1878	3448052	342379	3790431	
1879	3632999	531857	4164856	
1880	5107622	539523	4647145	
1881	5656421	445229	6101650	
1882	7445221	589305	8034526	
1883	8791034	845730	9636764	

Μόλις ἐπ' ἐσχάτων τέλος ἡ Κινεζικὴ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτρέψῃ ἵνα κατασκευασθῆ σιδηρόδρομος ἐν τῷ Κράτει αὐτῆς. Τὴν πρὸς τοῦτο παραχώρησιν ἔλαβεν ἀνεψιὸς τις τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ πρίγκηψ Σούν. Ὁ σιδηρόδρομος οὗτος θέλει συνδέσει τὴν πρωτεύουσαν Πεκίνον μὲ τὰς δυτικὰς ἐπιχωρίας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1881—1882 κατασκευάσθησαν καθ' ὅλην τὴν γῆν σιδηρόδρομοι μῆκους 31,471 χιλιομέτρων, ἤτοι πλείοτεροι ἢ κατὰ πᾶν ἄλλο προηγούμενον ἔτος. Ἡ ἔκτασις τῶν σιδηροδρόμων ὅλης τῆς γῆς εἶνε σήμερον 411, 667 χιλιομέτρων, ἐξ ὧν ἀνήκουσι τῇ μὲν Γερμανίᾳ 35, 500 χιλιομέτρα, τῇ Ἀγγλίᾳ 29, 619, τῇ Γαλλίᾳ 28, 804, τῇ Ρωσίᾳ 22, 890, τῇ Αὐστρουγγαρίᾳ 19, 735, τῇ Ἰσπανίᾳ 9, 810, καὶ τῇ Ἰταλίᾳ 8, 775. Ὅλας ὅμως τῆς Εὐρώπης τὰς χώρας ἐπισκιάζουσι ὡς πρὸς τοὺς σιδηροδρόμους αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς βορείου Ἀμερικῆς, αἵτινες μόναι ἔχουσι σιδηροδρόμους μῆκους 168, 677 χιλιομέτρων ἀπέναντι 180, 137 χιλιομ. οὗς ἔχει ὅλη ὁμοῦ ἡ Εὐρώπη.

Γυνὴ πλοίαρχος. — Ὡς ὅλα τὰ παράδοξα, μᾶς ἔρχεται καὶ τοῦτο ἐξ Ἀμερικῆς. Κατὰ τὸν Κήρυκα τῆς Νέας ὸρκης ἡ κυρία Μάρη Μίλλερ ἐζήτησε παρὰ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς τὴν ἀδειαν νὰ ἀναλάβῃ ὡς πλοίαρχος τὴν διοίκησιν ἀτμοπλοίου τινὸς πλέοντος ἐν τῷ ποταμῷ Μισσισιππῆ. Περὶ τῆς κυρίας Μίλλερ λέγεται ὅτι εἶνε ἰκανωτέρα πολλῶν ἐν ἐνεργείᾳ πλοίαρχων.

Οἱ Ἀγγλοὶ κατὰ τὴν ἰδιοτροπίαν δὲν ἔχουσιν ἐναμίλλους. Νεανίας τις ἀνήκων εἰς τὸ ἔθνος τοῦτο συνέλαβε τὸ παράδοξον σχέδιον νὰ περιέλθῃ τὸν κόσμον ὅλον ἐπιβαίνων ποδηλάτου. Ὁ ἰδιοτρόπος οὗτος κατοικεῖ ἐν Σάν-Φραγκίσκῳ, ὅθεν σκοπεῖ νὰ ἀναχωρήσῃ τὴν προσεχῆ ἀνοιξὴν διὰ τὴν περιουσίαν του. Θὰ διευθυνθῆ εἰς Νέαν ὸρκην, ὅπου θὰ ἐπιβιβασθῆ διὰ Λίβερπουλ. Ἐντεῦθεν διὰ τοῦ ποδηλάτου θὰ μεταβῆ εἰς Δουβρον, θὰ διέλθῃ ἐπὶ ἀτμοπλοίου τὴν Μάγγην, ἅμα δὲ φθάσας εἰς Καλαὶ θὰ πορευθῆ ἐπιβαίνων τοῦ ποδηλάτου διὰ μέσης Εὐρώπης πρὸς ἀνατολὰς, διερχόμενος οὕτω τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, Περσίαν, Τουρκιστάν, Κίνα, καὶ καταβαίνων διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Yantse-Kiang εἰς Σαγκαί, ὅπου θὰ ἐπιβῆ ἀτμοπλοίου διευθυνομένου εἰς Σάν-Φραγκίσκον. Ὁ παράδοξος περιηγητὴς ἐλπίζει νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ταξιδίον του εἰς ὀλιγώτερον τοῦ ἐνός ἔτους χρόνον.

Κατὰ τὸ ἔτος 1883 τὰ ἐν ἵπποδρομίῳ βραβεῖα ἀνήλθον ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς δέκα ἑκατομμύρια καὶ διακοσίας χιλιάδας φράγκων.

Τῇ 2 Ἀπριλίου 1884 θὰ τελεσθῶσιν ἐν Καὶώρ, τῇ γενεθλίῳ πόλει τοῦ Γαμβέττα, τ' ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνεγερθέντος πρὸς τιμὴν τοῦ μνημείου. Ὁ δικτάτωρ παρίσταται ὄρθιος, ἐπεριδόμενος διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐπὶ τηλεβόλου, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς δεικνύων τὸν ἐχθρόν. Εἰς τοὺς πόδας του κεῖται τετραυματισμένος στρατιώτης. Τὰ πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ μνημείου συλλεχθέντα ποσὰ ἀνήλθον ἤδη εἰς 105,000 φράγκα.

Τὸ ἐμπόριον τῶν πτερῶν τῶν στρουθοκαμήλων, ἅτινα κοσμοῦσι τοὺς πῖλους τῶν κυριῶν, τοιαύτας ἔλαβε διαστάσεις, ὥστε ἐν μόναις ταῖς ἀγγλικαῖς ἀποικίαις τῆς νοτίης Ἀφρικῆς ὑπάρχουσι σήμερον ἑκατοντακισχίλιοι τιθασσοὶ στρουθοκάμηλοι, ὧν τὰ πτερὰ ἀποφέρουσι κατ' ἔτος περὶ τὰ τριάκοντα ἑκατομ. φράγκων. Ἄλλοτε ἐν ζεῦγος στρουθοκαμήλων ἐτιμᾶτο 6,500 φράγκων. Σήμερον ἐνεκεν τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τοῦ εἶδους ἡ τιμὴ κατήλθεν εἰς 1000-1200 φράγκα.

Αἱ πόλεις Ἀμστελῶδαμον καὶ Χάρλεμ ἐν Ὀλλανδίᾳ ἐνοῦνται προσεχῶς διὰ τηλεφώνου. Ἡ καταρτισθεῖσα ἐταιρία θὰ χρησιμοποιοῖ τὰ τηλεγραφικὰ σύρματα, μηδὲν παραβλαπτομένης διὰ τοῦτου τῆς διαβιβάσεως τῶν τηλεγραφημάτων. Ἐὰν ἡ ἀπόπειρα αὕτη τῆς τηλεφωνικῆς συγκοινωνίας πόλεων διατελουσῶν εἰς μεγάλην ἀπόστασιν εὐδοκιμήσῃ, ὁ νεωτερισμὸς θὰ ἐπενταθῆ καὶ ἀλλαχοῦ.

Βιομηχανία φωσφόρων. — Τὴν καταπληκτικὴν εὐρύτητα τῆς βιομηχανίας τῶν ξυλίων φωσφόρων ἐν τῇ Σουηδικῇ πόλει Jönköping, ἐξ ἧς ταῦτα διαδίδονται εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καταδεικνύει ἡ ποσότης τοῦ ξύλου, ὅπερ ἐν αὐτῇ καταναλίσκεται μεταποιοούμενον εἰς φωσφόρα. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐφθασαν εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν 20 ἀτμοπλοίων καὶ 8 ἰστιοφόρων, κομίζοντα πάντα φορτίον ξύλου διὰ τὴν βιομηχανίαν ταύτην. Τὸ οὕτω κομισθὲν ὑλικὸν ἀνήρχετο εἰς 200, 000 κυβικοὺς πόδας καὶ εἶχεν ἀξίαν 129,000 κορονῶν. Τὸ πλεῖστον αὐτοῦ ἐκομίζετο ἐκ Φιλανδίας καὶ Λιβονίας· πλὴν δι' αὐτοῦ περὶ τὰς 80,000 κυβικῶν ποδῶν ξύλου, ἐξ ἄλλων μερῶν προερχόμενον, ἐφορτώθη ἐν Στοκόλμῃ, ἵνα ἀποσταλῆ ὡσαύτως εἰς Jönköping.

Ἡ ξυλουργικὴ βιομηχανία ἐν Καναδᾷ ἐπασχολεῖ ὑπὲρ τὰς 100 χιλ. ἀτόμων, τὰ δὲ πρῶτα ἀντιπροσωπεύουσι κεφάλαιον 825 ἑκατομμυρίων φρ. Ἡ ὀλικὴ τῶν ξύλων παραγωγὴ τῷ 1881 ἀνῆλθεν εἰς 193 ἑκατομ. φράγκων, ὧν ἡ ἐξαγωγή ὑπερέβη τὰ 120 ἑκατομ. φράγκα.

Ἡ μαινίς (ἀρέγκα) θεωρεῖται ἐν γένει ὡς λιτὸν ὄψον, εὐλόγως δὲ θὰ συνεπέραινέ τις ὅτι καὶ αὕτη ζῆ λιτότατα, καὶ ὅμως δὲν ἔχει οὕτω τὸ πρᾶγμα. Ἄν πιστεύσωμεν τὸν αἰδέσιμον Houghton, ὅστις ἐπεχειρήσεν ἐπιστημονικὴν εἰς τὴν Βόρειον θαλάσσαν ἐκδρομὴν ὅπως ὀρίσῃ τὴν φύσιν τῶν τροφῶν, ἃς κατὰ προτίμησιν καταναλίσκουσι ἰχθύες τινὲς ἐν οἷς καὶ ἡ μαινίς καὶ ὁ σκόμβρος, οἱ ἰχθύες οὗτοι καταβροχθίζουσι μεγίστην ποσότητα μαλακοστράκων. Τὰ συμπεράσματα ταῦτα συμφωνοῦσι πρὸς τὰ ἐξαχθέντα τῶν παρατηρήσεων ἄλλου περιηγητοῦ, εὐρόντος συγχρόνως μέχρις ἐξήκοντα χιλιάδων μικρῶν μαλακοστράκων ἐν τῷ στομάχῳ μιᾶς καὶ μόνης μαινίδος.

Οἱ ἀδάμαντες τῆς Ἀδελλάς Πάττη.— Ἀμερικανικὴ τις ἐφημερίς παρέχει τὰς ἐπομένους πληροφορίας περὶ τῶν κοσμημάτων τῆς περιωνύμου αἰοῦδος περιοδεύουσης νῦν τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας.

Ἡ Πάττη κέκτηται ἀδάμαντας καὶ πολυτίμους λίθους ἀξίας 200,000 δολλαρίων, αἵτινες ἐμβαλλοῦσιν αὐτὴν εἰς ἀδικλείπτους καὶ ἀγωνιώδεις μερίμνας. Ἐξερχομένη οὐδὲν φέρει κόσμημα ἐκ φόβου μὴ ληστευθῆ κατ' ὁδὸν ἢ ἰδῆ δολοφονούμενον τὸν ἀμαξηλάτην αὐτῆς.

Ὅταν πρόκηται ἐν τῷ θεάτρῳ νὰ παραστήσῃ τὴν *Τραβιάτα*, ἐπὶ παραδειγματι, κατὰ τὴν πρῶτην πρᾶξιν τῆς ὑποίας φέρει περιδερκίον ἐκ πολυτίμων λίθων μοναδικῶν ἀνά τὴν ὑψηλὸν, ἐκ τοῦ ξενοδοχείου *Οὐέντσον*, ἡμίσειαν ὥραν περίπου πρὸ τῆς παραστάσεως, ἀπέρχονται τέσσαρες μυστηριώδεις ἄνδρες κρατοῦντες οὐχ ἥττον μυστηριώδη θήκη. Οἱ τέσσαρες οὗτοι ἄνδρες ἐπιβαίνοντες ἀμαξίας μεταβαίνουνσι μετὰ σπουδῆς εἰς τὸ θέατρον, εἰς ὃ εἰσέρχονται διὰ τῆς εἰσόδου τῶν ἠθοποιῶν, καὶ φέρουσι τὴν πυξίδα μέχρι τῆς θύρας τοῦ θεωρείου τῆς Πάττη.

Οἱ τέσσαρες οὗτοι ἄνδρες εἰσὶν ἀπλοῦστατα ἐπὶ μισθῷ θεράποντες αὐτῆς, ἡ δὲ μετὰ τούτου σεβασμοῦ κομιζομένη θήκη περιέχει τὰ κοσμηματα τῆς διασήμου αἰοῦδος. Ἄμα δ' ὡς αὕτη ἐξέλη τὸ θεωρεῖον αὐτῆς κεκοσμημένη διὰ τῶν ἀδαμάντων τῆς, οἱ τέσσαρες σωματοφύλακες τοποθετοῦνται ἐν τοῖς παρασκηνίοις ἀγρυπνον ἔχοντες τὸ ὄμμα ἐπ' αὐτῆς ἐφ' ὅσον μέ-

νει ἐπὶ τῆς σκηνῆς· ἀλλ' ὡς ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ θεωρεῖον αὐτῆς, ἀπεκδύεται τὰ κοσμηματά τῆς, καὶ ἀναθέτει αὐτὰ εἰς τὸ κιβώτιον, ὅπερ ἐκ νέου ἐμπιστεύεται εἰς τοὺς τέσσαρας φύλακας. Οὗτοι δὲ δι' ἀμαξίας ἐπανακάμπουσι εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ ἀποθέτουσιν ἐν ἀσφαλεῖ κιβώτιῳ τὰ πολυτίμα κοσμηματα, μέλλοντα νὰ ἐξέλθωσι πάλιν ἐκεῖθεν κατὰ τὴν προσεχῆ παραστάσιν μετὰ τῶν αὐτῶν τιμῶν.

Περὶ τῶν ἐργασιῶν πρὸς διόρυξιν τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ εὐρίσκουμιν ἐν γαλλικῇ ἐφημερίδι τὰς ἐπομένους πληροφορίας.— Τὸ ὀλικὸν μήκος τῆς διώρυγος ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ εἶνε 74 χιλιομέτρων. Ἡ γραμμὴ διακεῖται εἰς 12 τμήματα, τῶν ὁποίων τὰ σπουδαιότατα εἶνε τὰ τοῦ Κολόν, τῆς Γοργόνας, τοῦ Ὀβίσπο, τοῦ Ἐμπεραδὸρ, τῆς Κουλέβρας καὶ τοῦ Περαιζίου. Ἐν τούτοις εἰσὶν ἐν ἐνεργείᾳ 30 μηχαναὶ ἀνασκαπτικαί, 40 κινήτηροι μηχαναὶ καὶ 800 ἀμαξία. Τὸ ὅλον ποσὸν τοῦ ἐξεχθησομένου χώματος ὑπολογίζεται εἰς 90 ἑκατομμύρια κυβικῶν μέτρων. Ἡ μεγάλη τάφος, ἥς μέχρι τοῦδε ἔχουσι σκαφῆ τὰ δύο τρίτα, εὐρεται μεταξύ Ὀβίσπο καὶ Περαιζίου. Τὸ ἔργον ἀπασχολεῖ νῦν δεκακισχιλίους ἐργάτας, μέχρι δὲ τῆς 3/15 Ὀκτωβρίου εἶχον ἐξαχθῆ 2,500,000 κυβικὰ μέτρα.

Κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς πρὸς ἐργασίαν ἀκαταλλήλου ὥρας τοῦ ἔτους ἐξήγοντο κατὰ μῆνα 350,000 κυβικὰ μέτρα. Ἀλλὰ τὸ ποσὸν τοῦτο θὰ πενταπλασιασθῆ κατὰ τὴν κατ'ἀλλήλου ὥραν τοῦ ἔτους, ἥτις ἀρχεται ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου μηνός· κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ὅτε αἱ πλεῖστα τῶν μηχανῶν θὰ τεθῶσιν εἰς ἐνεργεῖαν, θὰ ἐξάχωνται κατὰ μῆνα 4 ἑκατομμύρια κυβικῶν μέτρων, καὶ ὁ τῶν ἐργατῶν ἀριθμὸς θὰ ἀναβιβασθῆ εἰς δεκαπεντακισχιλίους.

Ἐν Κολόν αἱ λιμενικαὶ ἐργασίαι σχεδὸν ἀπεπερατώθησαν. Τὸ κρηπίδωμα καὶ ἡ μὴλωσις πρὸς προφύλαξιν τῆς εἰσόδου τῆς διώρυγος ἔχουσι τελειώσῃ. Ὀλόκληρος πόλις ἔχει κτισθῆ ἐν Κολόν, περιλαμβάνουσα ἐργοστάσια, ἀποθήκας, οἰκίας, διασχίζομένη δὲ ὑπὸ σιδηροδρομικῶν γραμμῶν πρὸς χρῆσιν τῶν ἐργασιῶν. Τὸ πρὸς ἐπίχωσιν ἀναγκαῖον ὑλικὸν ἐξάγεται ἐκ τοῦ *Monkey Hill*. Δι' ἀνασκαπτικῆς μηχανῆς δυνάμει 120 ἵππων ἐξάγονται 6,000 κυβικὰ μέτρα κατ' ἑκάστην. Ἐκ πάντων τούτων προκύπτει, ὅτι καίτοι πολλὰ δυσχερεῖς ὑπάρχουσιν, ὅμως μετὰ πολλῆς πιθανότητος δυνάμεθα νὰ εἰκόσωμεν, ὅτι τὸ ἔργον τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ θὰ ἦνε κατ' ὀλοκληρίαν ἀποπερατωμένον ἐν ἔτει 1889.